

Handläggare
Anna Tammelin
Telefon: 08-508 33 763

Förslag till föreskrifter med anledning av införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan samt inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och som anpassad utbildning på gymnasial nivå

Remiss från Skolverket, dnr 2024:85, 2020:1822

Sammanfattning

Skolverket har skickat en fjärde remiss avseende förslag till föreskrifter med anledning av införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan samt inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och som anpassad utbildning på gymnasial nivå till utbildningsförvaltningen.

I remissen presenteras Skolverkets förslag till föreskrifter avseende nya ämnesplaner för nationella minoritetsspråk, nya ämnesplaner och ny programstruktur för yrkesdansarutbildningen, och följdändringar i Skolverkets förslag till föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne.

Utbildningsförvaltningen har inga synpunkter på förslagen som följer tidigare beslutad struktur och främst är en följd av ämnesbetygsreformen.

Bakgrund/ärendet

Skolverket har skickat remiss avseende förslag till föreskrifter med anledning av införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan samt inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och som anpassad utbildning på gymnasial nivå (dnr 2024:85, 2020:1822) på remiss. Utbildningsförvaltningen lämnar synpunkter på remissen i form av ett kontorsutlåtande, då remisstiden inte medger behandling av utbildningsnämnden.

Utbildningsförvaltningen
Avdelningen för ekonomi och styrning

Hantverkargatan 2F
Box 22049
11042 Stockholm
Telefon 08-508 33926
Registrator.utbildning@edu.stockholm.se
stockholm.se

Skolverket har utarbetat och remitterat förslag till nya och ändrade styrdokument för berörda skolformer i Gy25, under flera omgångar under uppdragets gång. Stockholms stad har lämnat synpunkter på tidigare skickade remisser.

I denna fjärde remiss remitterar Skolverket ytterligare förslag till nya och ändrade föreskrifter som syftar till att förbereda införandet av ämnesbetyg i berörda skolformer. Förslagen och de konsekvenser som redovisas i denna konsekvensutredning utgår från de förslag som Skolverket remitterat tidigare.

Remissen omfattar Skolverkets förslag till föreskrifter avseende:

1. nya ämnesplaner för nationella minoritetsspråk som modersmålsämnen i gymnasial utbildning,
2. nya ämnesplaner och ny programstruktur för yrkesdansutbildningen i gymnasieskolan och
3. ändring i Skolverkets förslag till föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne.

Minoritetsspråk

Ämnesbetygsmodellen innebär att varje språk som en elev läser som modersmål utgör ett eget ämne och varje ämne ska ha en egen ämnesplan. Skolverket har nu tagit fram förslag till särskilda ämnesplaner för finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska som modersmål.

Kursplanerna för de nationella minoritetsspråken (förutom samiska) är uppbyggda på så sätt att eleven kan läsa sitt nationella minoritetsspråk antingen som förstaspråk eller som andraspråk. Skolverket föreslår tre ämnen i samiska som modersmål i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan: modersmål – samiska som förstaspråk, modersmål – samiska som andraspråk, fortsättning och modersmål – samiska som andraspråk, nybörjare.

Ämnen och programstruktur för yrkesdansutbildningen

Inom yrkesdansutbildningen finns idag två ämnen, dansgestaltning för yrkesdansare och dansteknik för yrkesdansare, som består av ett antal kurser. Skolverket bedömer att en ämneskonstruktion skapad för en ämnesutformad gymnasieskola inte är möjlig med enbart två dansämnen för yrkesdansarutbildningen. Skolverket föreslår därför åtta nya ämnen som är baserade på dagens kurser. Samtliga ämnen, utom musik för yrkesdansare, är yrkesämnen och förslag till vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i respektive ämne har också tagits fram.

Föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne

Ämnesbetygsreformen innebär att befintliga lärarlegitimationer kommer att behöva uppdateras för många lärare. Behörighetsreglerna ser olika ut beroende på om det är ett ämne som klassificeras som ett yrkesämne eller ett ämne som anges i kapitel 4 i förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare. Skolverkets förslag på nya ämnen påverkar lärares legitimationer och behörighet i olika ämnen.

Skolverket bedömer att förordningen om utbildning till lärare och förskollärare behöver ses över avseende de nya de nationella minoritetsspråken som modersmålsämnena och ämnet musik för yrkesdansare. Vidare föreslår Skolverket, som en konsekvens av de nya yrkesämnena i dans som föreslås, att Skolverkets föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne revideras.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom gymnasieavdelningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Minoritetsspråk

Förvaltningen har inga särskilda synpunkter på utformningen av ämnena utan är generellt positiva till de nya ämnesplaner som vi tror kommer att bli mer funktionella vid undervisning i minoritetsspråken.

Ämnen och programstruktur för yrkesdansarutbildningen

Förvaltningen har inga synpunkter på den närmare utformningen av ämnena. Kungliga svenska balettskolan lämnar synpunkter i egen ordning till Skolverket utifrån tidigare samarbete. De har också varit med och tagit fram ämnesplanerna och är därför väl insatta i dem.

Föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne

Förvaltningen har inga synpunkter, förslagen följer tidigare format och struktur.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lena Holmdahl, Utbildningsdirektör	2024-02-23

Remiss avseende förslag till föreskrifter med anledning av införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan samt inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och som anpassad utbildning på gymnasial nivå

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2023¹ avseende Statens skolverk har myndigheten i uppdrag att genomföra förberedelser för ämnesbetyg. Skolverket ska i enlighet med propositionen *Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper* (prop. 2021/22:36) och beslutade ändringar i skollagen (2010:800) förbereda för en övergång till ämnesbetyg i gymnasieskola, anpassade gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå samt kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

Denna remiss avser:

- Förslag till nya ämnesplaner för nationella minoritetsspråk som modersmålsämnen i gymnasial utbildning
- Förslag till nya ämnesplaner och ny programstruktur för yrkesdansutbildningen i gymnasieskolan
- Förslag till ändring i Skolverkets förslag till föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne

Skolverket översänder i detta utskick den konsekvensutredning som berör Skolverkets förslag till ämnesplaner, programstruktur och behörighetsföreskrift för yrkeslärarbehörighet. De förslag i behörighetsföreskriften för lärarbehörigheter som omfattas av denna remiss är markerade med kursiv stil.

Samtliga övriga dokument i form av förslag till ämnesplaner, programstruktur och behörighetsföreskrift som hänvisas till ovan kan ses via <https://www.skolverket.se/remiss-amnesbetygsreformen-gy25>

Skolverket vill nu erbjuda en möjlighet att yttra sig över förslagen och särskilt de förslag som är relevanta för remissinstansen. Syftet med remissen är att hämta in synpunkter och behov av justeringar vad gäller de aktuella förslagen. Skolverket välkomnar remissinstansernas synpunkter och ser särskilt fram emot förslag som ytterligare tydliggör progressionen mellan nivåer i ämnen.

Eventuella synpunkter bör vara Skolverket tillhanda **senast den 26 februari 2024**. Skicka gärna svar som e-post till remiss.amnesbetyg@skolverket.se eller till registrator@skolverket.se. Ange Skolverkets diarienummer 2024:86

¹ Regeringens dnr U2020/06271 (delvis), U2021/01369 (delvis), U2021/02806.

Vid eventuella frågor hänvisas till Anna Jägberg eller Eva Ekstedt Salzmänn som nås via anna.jagberg@skolverket.se eller eva.ekstedt.salzmann@skolverket.se

På Skolverkets vägnar

Anna Westerholm
Avdelningschef
Skolverket

Bilagor

- Konsekvensutredning avseende förslag till föreskrifter med anledning av införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå
- Sändlista

Konsekvensutredning avseende förslag till föreskrifter med anledning av införandet av ämnesbetyg i gymnasial utbildning

- **Förslag till nya ämnesplaner för nationella minoritetsspråk som modersmålsämnen i gymnasial utbildning**
- **Förslag till nya ämnesplaner och ny programstruktur för yrkesdansarutbildningen i gymnasieskolan**
- **Förslag till ändring i Skolverkets förslag till föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne**

Innehållet i konsekvensutredningen utgår från 6–8 §§ i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Sammanfattning

I regleringsbrevet för budgetåret 2023¹ uppdrogs Statens skolverk att genomföra förberedelser för ämnesbetyg. Av uppdraget framgår att Skolverket i enlighet med propositionen *Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper* (prop. 2021/22:36) och beslutade ändringar i skollagen (2010:800) ska förbereda för en övergång till ämnesbetyg i gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning (komvux) på gymnasial nivå samt kommunal vuxenutbildning (komvux) som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

Ämnesbetygsreformen syftar till att ge bättre förutsättningar till fördjupat lärande och lärande över tid där betyget ska spegla elevens kunskaper i ämnet som helhet. Ett ytterligare syfte är att ge bättre planeringsförutsättningar för lärare.

Modellen för ämnesbetyg innebär att ämnen delas upp i nivåer i stället för dagens kurser och att progressionen i ämnena förstärks för att skapa bättre förutsättningar för elevernas lärande över tid. Modellen innebär vidare att nivåer i ett ämne ska bygga på varandra och att en överliggande nivå ska förutsätta kunskaper från den underliggande nivån. Eftersom betygsriterierna behöver fungera för samtliga nivåer i ämnet, är de betygsriterier som föreslås mindre detaljerade än dagens betygsriterier.

Den 8 mars 2022 kungjordes ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att ämnesbetyg ska ersätta kursbetyg i gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning (komvux) på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå (se prop. 2021/22:36).

Regeringen har därefter beslutat om följdändringar på förordningsnivå. Ändringarna i skollagen trädde i kraft den 15 juli 2022 och följdändringarna i gymnasieförordningen (2010:2039) och förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning trädde i kraft den 1 januari 2024. Bestämmelserna ska tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

¹ Regeringens diarienummer U2022/03031, U2022/03625, U2022/03626 m.fl.

Skolverket har utarbetat och remitterat förslag till nya och ändrade styrdokument för berörda skolformer i flera omgångar under uppdragets gång. Vissa förslag har också redovisats till regeringen. Under perioden januari-mars 2023 och perioden november 2023-januari 2024 remitterade Skolverket ytterligare förslag. Dessa förslag bereds för närvarande på myndigheten.

I denna remiss remitterar Skolverket ytterligare förslag till nya och ändrade föreskrifter som syftar till att förbereda införandet av ämnesbetyg i berörda skolformer. Förslagen och de konsekvenser som redovisas i denna konsekvensutredning utgår från de förslag som Skolverket remitterat tidigare samt tidigare redovisade förslag till regeringen.

Remissen omfattar Skolverkets förslag till föreskrifter avseende:

- nya ämnesplaner för nationella minoritetsspråk som modersmålsämnen i gymnasial utbildning
- nya ämnesplaner och ny programstruktur för yrkesdansarutbildningen i gymnasieskolan
- ändring i Skolverkets förslag till föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne

Samtliga förslag som omfattas av denna konsekvensutredning finns publicerade på Skolverkets webbplats.

Skolverket har gjort bedömningen att i denna remissomgång redovisa ett tjugotal styrdokument på sådant sätt som de formellt kommer att vara utformade när de är beslutade och kungjorda som en författning, till exempel förslag avseende ämnesplanerna och programstrukturen för yrkesdansarutbildningen, ämnesplanerna i vissa av de nationella minoritetsspråken som modersmålsämne och de föreskrifter som reglerar behörighet att undervisa i yrkesämnen.

Förändringarna kommer att medföra behov av informations- och implementeringsinsatser samt innebär att nya beslut behöver fattas när det gäller lärares legitimationer.

Innehållsförteckning

Bakgrund	5
Nya bestämmelser om ämnesbetyg.....	5
Utökad rätt för elever i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan att läsa nationella minoritetsspråk	5
Regeringsuppdrag att genomföra förberedelser för ämnesbetyg.....	5
Myndighetens instruktionsenliga uppdrag	5
Skolverket har tidigare remitterat förslag och har redovisat delar av regeringsuppdraget till regeringen	6
Förslag som omfattas av denna remiss.....	7
1. Beskrivning av Skolverkets överväganden och förslag.....	7
Möjligheter och begränsningar med ett ämnesutformat system.....	7
Ämnesbetyg ställer krav på ämnesplanernas konstruktion.....	8
Ämnen behöver delas	10
Bildningsbegreppet, det tredelade uppdraget och vissa andra övergripande aspekter i styrdokumentet för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan	11
Särskilda förutsättningar för komvux.....	11
1.2 Förslag till nya ämnesplaner för de nationella minoritetsspråken som modersmålsämnen i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan.....	12
1.1.1 Utökad rätt för elever i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan att läsa nationella minoritetsspråk	12
1.1.2 Varje språk som en elev läser som modersmål utgör ett eget ämne	12
1.1.3 Förslag till ämnesplaner för de nationella minoritetsspråken som modersmålsämnen	13
1.1.4 Särskilt om ämnesplanerna för samiska som modersmål.....	15
1.1.5 Begrepp och formuleringar i ämnesplanerna för de nationella minoritetsspråken ..	15
1.1.6 Skolverket föreslår följande ämnen och ämnesplaner för de nationella minoritetsspråken som modersmålsämnen i gymnasieskolan och inom komvux på gymnasial nivå.....	16
1.1.7 Skolverket föreslår följande ämnen och ämnesplaner för de nationella minoritetsspråken som modersmålsämnen i anpassade gymnasieskolan och inom komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå:.....	17
1.1.8 Behörighet att undervisa i de nya ämnena	17
1.2 Förslag som rör yrkesdansutbildningen i gymnasieskolan	18
1.2.1 Förslag till ämnesplaner inom yrkesdansutbildningen	19
1.2.2 Förslag till ny programstruktur för yrkesdansutbildningen	21
1.3 Förslag till föreskrifter som rör behörighet för lärare.....	21
1.3.1 Ämnen enligt 4 kap. 4 och 5 §§ förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare	21

1.3.2 Förslag till föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne	22
2. Beskrivning av alternativa lösningar för det Skolverket vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd	23
3. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen.....	24
4. Uppgifter om de bemyndiganden som Skolverkets beslutanderätt grundar sig på	25
5. Konsekvenser	25
5.1 Kostnadsmässiga konsekvenser	25
5.2 Konsekvenser för kommuner och regioner.....	26
5.3 Konsekvenser för företag	27
5.4 Konsekvenser för staten.....	27
5.5 Konsekvenser för lärares legitimationer	28
5.6 Konsekvenser för elever	30
5.7 Jämställdhetsperspektiv och funktionshinderperspektiv	30
5.8 Nationella minoriteter.....	30
6. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.....	31
7. Förslag avseende ikraftträdande- och övergångsbestämmelser och bedömning om det finns behov av speciella informationsinsatser	31
Särskilda hänsyn gällande tidpunkten för ikraftträdande.....	31
Övergångsbestämmelser finns i skollagen och på förordningsnivå	31
Programstrukturen för yrkesdansarutbildningen	32
Föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne	33
8. Samråd	34
Kontaktpersoner	35

Bakgrund

Nya bestämmelser om ämnesbetyg

Den 23 februari 2022 fattade riksdagen beslut om propositionen *Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper* (prop. 2021/22:36). Beslutet innebär bland annat att ämnesbetyg ska ersätta kursbetyg inom gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning (komvux) på gymnasial nivå och kommunal vuxenutbildning (komvux) som anpassad utbildning på gymnasial nivå. De nya bestämmelserna i skollagen (2010:800) trädde i kraft den 15 juli 2022 och ska tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Syftet med att införa ämnesbetyg i dessa skolformer är att ge bättre förutsättningar för fördjupat lärande och lärande över tid samt att motivera eleverna att slutföra utbildningen. Ämnesbetygen ska bättre spegla elevers kunskaper i ämnet som helhet än de separata kursbetygen. Lärare ska därmed få bättre förutsättningar att planera och genomföra undervisningen utifrån hela ämnet.²

Utökad rätt för elever i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan att läsa nationella minoritetsspråk

Riksdagen har den 15 november 2023 beslutat om propositionen *Utökad rätt för elever i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan att läsa nationella minoritetsspråk* (prop. 2022/23:132). Beslutet innebär bland annat att elever i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning utan krav på att eleven har förkunskaper i språket.³ De nya reglerna innebär att gymnasieelever nu får samma möjlighet till modersmålsundervisning som elever i grundskolan. Ändringarna i skollagen syftar till att främja ungdomars möjligheter att lära sig nationella minoritetsspråk. De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 2024, men ska tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025, dvs. samtidigt som ett införande av ämnesbetyg i berörda skolformer. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

Regeringsuppdrag att genomföra förberedelser för ämnesbetyg

I Skolverkets regleringsbrev för budgetåret 2023⁴ uppdrogs myndigheten att genomföra förberedelser för ämnesbetyg. Skolverket ska i enlighet med propositionen *Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper* (prop. 2021/22:36) och beslutade ändringar i skollagen förbereda för en övergång till ämnesbetyg i gymnasieskolan och komvux på gymnasial nivå. I uppdraget ingår även att genomföra implementeringsinsatser utformade för de olika skolformerna. Vid genomförandet av uppdraget ska myndigheten föra en dialog med Universitets- och högskolerådet och Centrala studiestödsnämnden. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 10 januari 2025.

Myndighetens instruktionsenliga uppdrag

Enligt Skolverkets instruktion ska myndigheten kontinuerligt bedöma behovet av utveckling av läroplaner och andra styrdokument för skolväsendet som regeringen beslutar om. Myndigheten ska vid behov föreslå ändringar av dessa samt även utforma och kontinuerligt utveckla de styrdokument som myndigheten har bemyndigande att meddela föreskrifter om.⁵ I samband med uppdraget att genomföra förberedelser för ämnesbetyg har myndig-

² Se prop. 2021/22:36 s. 121.

³ Sveriges nationella minoritetsspråk är enligt språklagen (2009:600) finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska.

⁴ <https://www.esv.se/statsliggaren/regleringsbrev/?rbid=23208> [Regeringens diarienummer U2022/03031, U2022/03625, U2022/03626 m.fl.](#)

⁵ 5 § förordningen (2015:1047) med instruktion för Statens skolverk.

heten gjort bedömningen att arbetet enligt instruktionen ska bedrivas parallellt med regeringsuppdraget så att de styrdokument som beslutas inför ett införande av ämnesbetyg 2025 är uppdaterade och relevanta. De olika delarna – regeringsuppdraget och myndighetens uppdrag enligt instruktionen – har hanterats integrerat i arbetet. Förslag till förändringar beskrivs samlat i denna konsekvensutredning.

Skolverket har tidigare remitterat förslag och har redovisat delar av regeringsuppdraget till regeringen

Skolverket har utarbetat och remitterat förslag till nya och ändrade styrdokument för berörda skolformer i flera omgångar under uppdragets gång. Vissa förslag har också redovisats till regeringen. I september 2022 redovisade Skolverket till regeringen de delar av uppdraget som krävde ändringar dels i skollagen, dels på förordningsnivå.⁶ Skolverket redovisade då bland annat förslag till ändrade examensmål och programmål, förslag till ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena och förslag till ändringar avseende de delar i programstrukturen för de nationella programmen i gymnasieskolan och i anpassade gymnasieskolan som regeringen beslutar om.⁷ Dessa förslag remitterades under våren 2022.⁸ Regeringen har därefter beslutat om nya ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena och ändringar i bland annat gymnasieförordningen (2010:2039).⁹

Under perioden januari - mars 2023 remitterade Skolverket ytterligare förslag. Myndigheten remitterade då förslag avseende

- ämnesplaner för ämnen som ingår i en ämneslärarexamen enligt 4 kap. förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare¹⁰,
- ämnesplaner för s.k. vissa ämnen,
- ämnesplaner för yrkesämnena,
- programstrukturer för de nationella programmen i gymnasieskolan,
- programstrukturer för de nationella programmen i anpassade gymnasieskolan,
- föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne
- föreskrifter om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för vissa ämnen i gymnasieskolan, och
- föreskrifter om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för vissa ämnen i anpassade gymnasieskolan.

Under perioden november 2023 - januari 2024 remitterade Skolverket ytterligare förslag. Myndigheten remitterade då förslag avseende

- ytterligare nya ämnesplaner för ämnen i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå,
- ytterligare nya ämnesplaner för ämnen i anpassade gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå,
- ändringar i Skolverkets tidigare remitterade förslag till programstrukturer för nationella program i gymnasieskolan respektive anpassade gymnasieskolan,

⁶ Skolverkets redovisning av uppdrag om införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och inom komvux på gymnasial nivå och som anpassad utbildning på gymnasial nivå samt uppdrag om att lämna förslag till åtgärder som rör hantverksprogrammet, den 16 september 2022, Skolverkets diarienummer 2020:1822.

⁷ Nationella inriktningar och programgemensamma ämnen.

⁸ Konsekvensutredning avseende förslag med anledning av införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och inom komvux på gymnasial nivå och som anpassad utbildning på gymnasial nivå, Skolverkets diarienummer 2022:55.

⁹ Förordningen (SKOLFS 2023:130) om ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena och förordningen (2023:654) om ändring i gymnasieförordningen (2010:2039).

¹⁰ Ämneslärarexamen regleras i bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100) och ämneskombinationerna regleras i 4 kap. förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare.

- vidareutbildningen i form av ett fjärde tekniskt år,
- ändringar i Skolverkets tidigare remitterade förslag till föreskrifter om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i vissa ämnen i gymnasieskolan,
- ändringar i Skolverkets tidigare remitterade förslag till föreskrifter om vad som krävs för att en lärares kompetens ska vara relevant för att undervisa i vissa ämnen i anpassade gymnasieskolan, och
- ändringar i Skolverkets tidigare remitterade förslag till föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne.

Dessa förslag bereds för närvarande på Skolverket.

Förslag som omfattas av denna remiss

Som framgår ovan har myndigheten remitterat förslag till nya och ändrade styrdokument som föranleds av ett införande av ämnesbetyg i flera omgångar. I denna konsekvensutredning presenteras ytterligare förslag som förbereder för ett införande av ämnesbetyg. Förslagen rör ämnesplaner för nationella minoritetsspråk som modersmålsämnen i gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, komvux på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå. Förslagen rör även nya ämnesplaner och programstruktur för yrkesdansutbildningen i gymnasieskolan. Med anledning av myndigheten i denna remiss föreslår nya yrkesämnen omfattar remissen även ändringar i Skolverkets tidigare remitterade förslag till föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne.

Förslagen finns i bilagor till denna konsekvensutredning och publicerade på Skolverkets webbplats.

Under uppdragets gång har Skolverket genomfört samråd med representanter för Skolverkets olika målgrupper, till exempel lärare, rektorer, elever, myndigheter och branschföreträdare. Skolverket har även fört en löpande dialog med Universitets- och högskolerådet (UHR) rörande kraven för grundläggande och särskild behörighet till högre utbildning samt systemet med meritpoäng och kunskapskriterier för yrkeslärare. Under avsnitt 8 nedan presenteras de samråd som Skolverket har genomfört.

1. Beskrivning av Skolverkets överväganden och förslag

De förslag som denna konsekvensutredning behandlar är en del av uppdraget att genomföra förberedelser för ämnesbetyg. Syftet med förslagen är att skapa ämnen som fungerar väl med ämnesbetyg samt en programstruktur för yrkesdansare som är framtagen för en ämnesutformad gymnasieskola. Förslagen innehåller också innehållsliga förändringar för att säkerställa att ämnen och program är uppdaterade och relevanta. Som en konsekvens av Skolverkets förslag till nya och ändrade ämnen behöver även myndighetens föreskrifter som rör behörighet att undervisa i yrkesämnen anpassas till de nya ämnena.

Möjligheter och begränsningar med ett ämnesutformat system

Ämnesbetygsreformen syftar till att ge eleverna bättre förutsättningar till fördjupat lärande än vad dagens kursutformning gör. Ämnesbetyg bör i högre grad ge förutsättningar för ett lärande över tid där betyget bättre speglar elevens kunskaper i hela ämnet. Ett ytterligare syfte är att ge bättre planeringsförutsättningar för lärare.¹¹

Modellen för ämnesbetyg innebär att ämnen delas upp i nivåer i stället för dagens kurser och att progressionen i ämnena förstärks för att skapa bättre förutsättningar för elevernas

¹¹ Prop. 2021/22:36.

lärande över tid. Modellen för ämnesbetyg utgår från att nivåer i ett ämne ska bygga på varandra och att en överliggande nivå ska förutsätta kunskaper från den underliggande nivån. Eftersom betygsriterierna behöver fungera för samtliga nivåer i ämnet, är de betygsriterier som föreslås mindre detaljerade än dagens betygsriterier.

Utgångspunkten för Skolverkets genomförande av uppdraget är att det nuvarande kunskapsinnehållet i program och ämnen anpassas i relation till ämnesutformningen. Förslagen innebär också relevanta uppdateringar av ämnen och program utifrån teknik- och samhällsutveckling. Skolverket har dock inte haft i uppdrag att genomgripande förändra innehållet i de aktuella skolformerna. Det har dels framförts önskemål från målgrupper och intressenter om ändringar i innehåll i olika ämnen och program, dels framgått tydliga behov av justeringar. Skolverket har strävat efter att balansera de ramar som ämnesbetygsmodellen sätter med övriga förutsättningar som gäller för de aktuella skolformerna.

Ämnesbetyg ställer krav på ämnesplanernas konstruktion

Av propositionen om ämnesbetyg framgår att progressionen i ämnena behöver förstärkas för att modellen ska fungera samt att ämnen ska delas upp i nivåer i stället för dagens kurser.¹² Nivåerna i ett ämne ska bygga på varandra och en nivå förutsätter kunskaper från den underliggande nivån. Betyg ska sättas i ämnen och när ett ämne är avslutat. Om ett ämne består av flera nivåer ska betyg sättas efter varje avslutad nivå i ämnet. När ett betyg sätts på en högre nivå i ett ämne med flera nivåer ska betyget anses omfatta lägre nivåer i ämnet och ersätta betyg som har satts på sådana nivåer.¹³ Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper på den aktuella nivån i förhållande till de betygsriterier som gäller för ämnet som helhet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper på aktuell nivå. Samtliga kriterier för betyget E ska dock vara uppfyllda för att eleven ska kunna få ett godkänt betyg.¹⁴ Det ska finnas en uppsättning betygsriterier för hela ämnet, i stället för dagens betygsriterier som finns för varje kurs i ämnet.

Detta medför att såväl målen som betygsriterierna behöver fungera för samtliga nivåer i ämnet, vilket innebär att de behöver vara mindre detaljerade än de är i dag. När betyg sätts på en nivå görs det utifrån betygsriterierna och det centrala innehållet på den aktuella nivån. Ett godkänt betyg omfattar alltid samtliga poäng eleven har läst i ämnet till och med den senaste godkända nivån. Denna modell är den som Skolverket har haft att utgå från i arbetet.

För att stödja ett införande av ämnesbetyg har modellen för hur ämnesplaner i dag är utformade behövt ses över. Skolverket har analyserat den nuvarande modellen för ämnesplaner och konstaterat att grundstrukturen i form av syftestext inklusive målen för ämnet,¹⁵ centralt innehåll och betygsriterier även fortsatt är lämplig. Modellen med syftestext, mål, centralt innehåll och betygsriterier bildar även tillsammans med övriga skolformer ett sammanhållet system. Skolverket bedömer att det behövs en förskjutning av tyngdpunkten i ämnesplanerna, från dagens betygsriterier som behöver bli mindre detaljerade till ämnets syfte och centrala innehåll.

Det centrala innehållet behöver skrivas så tydligt att det ger tillräcklig vägledning för lärarnas planering av undervisningen samtidigt som det beskriver progressionen mellan nivåerna. Detta behöver sammanvägas med såväl konstaterade behov av att minska mängden stoff i vissa ämnen, där innehållet i dag är alltför omfattande, som att värna om lärares pro-

¹² Prop. 2021/22:36 s. 76 ff.

¹³ 15 kap. 22 §, 18 kap. 22 § och 20 kap. 35 a § skollagen.

¹⁴ 15 kap. 24 §, 18 kap. 23 § och 20 kap. 37 § skollagen.

¹⁵ Ämnets syfte avslutas med ett antal mål i punktform. Målen fokuserar på de kunskaper i ämnet som ska betygssättas och det finns därför en relation mellan målen och betygsriterierna.

fessionella utrymme, samt att visst innehåll med nödvändighet behöver ingå enligt önskemål från olika målgrupper. Dessa faktorer har noga sammanvägts i arbetet.

Mål

Varje ämnesplan inleds i dag med en syftestext som beskriver vilka kunskaper eleven ska få möjlighet att utveckla i undervisningen. Syftet avslutas med ett antal punkter som fungerar som mål för ämnet som helhet. Målen anger vilka kunskaper som ska betygssättas. I dag förekommer det att vissa mål i ett ämne bara relaterar till vissa kurser. Eftersom nivåer i ett ämne, i ett system med ämnesbetyg, bygger på varandra och där betyget på en nivå ska kunna ersätta betygen på tidigare nivåer, kommer samma mål att behöva gälla för ämnet som helhet.

Nivåer

Nivåindelning av ämnen utgör modellens grundkonstruktion. Betyget efter en viss nivå ska spegla elevens kunskaper i ämnet som helhet med dess underliggande nivåer, utan att läraren för den skull ska ha behövt gå tillbaka till vad eleven har presterat på tidigare nivåer. För att säkerställa att ett betyg från en högre nivå verkligen betyder att eleven har kunskaper som även omfattar underliggande nivåer behöver ämnena därför konstrueras så att det finns en tydlig koppling och progression vad gäller innehåll mellan nivåerna. Av de ämnen som finns i dag är vissa uppbyggda med en relativt tydlig progression, medan andra ämnen kan bestå av kurser som inte bygger på varandra, eller en kombination av dessa principer.

Skolverket uppmärksammade tidigt att modellen för ämnesbetyg kan leda till att visst ämnesinnehåll, som i dag endast ingår i en kurs, behöver återkomma på flera nivåer eller flyttas till ett nytt ämne. När innehåll behöver återkomma på flera nivåer kan detta i någon mån motverka möjligheten att skapa en tydlig progression och upplevas som onödigt upprepande.

Det totala antalet betygssättningstillfällen kommer inte att skilja sig i så stor utsträckning jämfört med i dag, då betyg på varje nivå kommer att sättas och dessa är viktiga avstämningstillfällen. Vissa ämnen kommer även fortsättningsvis att vara mindre omfattande eller läsas under kort tid, vilket kan innebära att eleven till exempel får vissa slutliga ämnesbetyg redan i år 1. Men en enskild elev kommer vid ett införande av ämnesbetyg att möta något färre ämnen under sin utbildning och framför allt få färre betyg i sitt examensbevis. Elever på olika utbildningar kommer däremot att läsa olika långt i ämnen, beroende på hur många nivåer i ett ämne som ingår i elevens studieväg.

I nuvarande ämnesplaner anges alltid om en kurs i ett ämne bygger på en annan kurs. I modellen för ämnesbetyg bygger en högre nivå alltid på en underliggande nivå eller ett annat ämne, vilket även anges i förslagen till ämnesplaner. I förslagen till ämnesplaner anges även när en nivå bygger direkt på de kunskaper som grundskolan ger eller motsvarande, eller på andra ämnen.

De nivåer i de ämnen som föreslås i denna remiss har i stor utsträckning samma omfattning i gymnasiepoäng som dagens kurser. Detta beror på behovet av att modellen ska lämpa sig för alla de berörda skolformerna och att ett och samma ämne ofta läses i olika omfattning på olika utbildningar. En annan orsak är att regeringen i propositionen om ämnesbetyg beskriver att behovet av avstämningstillfällen och återkoppling till eleven i form av betyg kommer att ges i ungefär samma utsträckning som i dag.¹⁶ I många fall betyder det att myndigheten bedömer att 100 poäng är den mest ändamålsenliga omfattningen för en nivå.

¹⁶ Prop. 2021/22:36 s. 81 och 122.

Centralt innehåll och progression

Det centrala innehållet i dagens ämnesplaner är det ämnesinnehåll som eleven ska få möta i undervisningen. De olika delarna av det centrala innehållet kan få olika mycket utrymme i undervisningen och kombineras på olika sätt utifrån olika delar av ämnets syfte. Utöver det centrala innehållet kan läraren komplettera med ytterligare innehåll utifrån elevernas behov och intresse, men läraren måste i undervisningen på något sätt behandla det som anges i det centrala innehållet. Det centrala innehållet är ordnat i punktlistor, i en del ämnen under ett antal så kallade områdesrubriker.

Modellen för ämnesbetyg förutsätter som nämnts ovan en tydligare progression i ämnesplanerna. Ett led i att förstärka progressionen har i vissa ämnen även varit att föreslå områdesrubriker där det inte finns sådana i dag, för att visa hur visst centralt innehåll hänger ihop och kan förstås.

Vanligtvis beskrivs progression som ökande svårighetsgrad. Progression kan också beskrivas i termer av ökad djup och bredd. Progressionen mellan nivåer i ett system med ämnesbetyg behöver konstrueras så att den ger goda förutsättningar för elevernas kunskapsutveckling, där ett innehåll som undervisas på en nivå ligger till grund för det som undervisas på efterföljande nivå. Skolverket har arbetat med att synliggöra progressionen, till exempel genom ökad komplexitet och svårighetsgrad, och genom att bredda och fördjupa i de högre nivåerna. Vidare används olika konkretiseringar med valbara ”till exempel” eller ordet ”där ibland” för att tydliggöra detaljer som ska ingå i undervisningen på en viss nivå. Som nämnts kan modellen för ämnesbetyg därmed innebära att visst ämnesinnehåll som i dag endast ingår i en kurs behöver återkomma på flera nivåer. I någon mån kan detta motverka möjligheten att skapa en tydlig progression och upplevas som onödigt upprepande. Detta är exempel på en svårighet som myndigheten har hanterat i de förslag som nu remitteras.

Ämnesprogression är centralt vid införandet av ämnesbetygen. Om undervisningen i ett ämnes högre nivåer inte bygger vidare på undervisningen i de underliggande nivåerna i tillräckligt hög grad riskerar progressionen att utebli. Dessutom är progression i ämnets innehåll viktig för betygssättningen eftersom ämnesbetygen ska uttrycka elevens samlade kunskaper i ämnet, upp till och med den nivå där betyget sätts.

En uppsättning betygsriterier

I det ämnesutformade systemet ska ett ämne ha en uppsättning betygsriterier, till skillnad från dagens kursutformade utbildning där varje kurs har egna betygsriterier. Det innebär att betygsriterierna behöver vara mer övergripande än dagens betygsriterier för att kunna användas för betygssättning på hela ämnet och fungera för betygssättningen i samtliga nivåer.

Ett annat skäl till att de nya betygsriterierna behöver vara övergripande är att ju fler bedömningsaspekter som finns i betygsriterierna, desto större kan risken vara för ett alltför stort fokus på betygssättning, i stället för på lärande och undervisning. En följd av att de nya betygsriterierna blir mindre detaljerade än dagens betygsriterier är att betygsriterierna kan uppfattas som mindre precisa, eftersom detaljer inte skrivs fram på samma sätt som i dag. Skolverket har dock bedömt att fördelarna med att minska detaljeringsgraden överväger denna eventuella nackdel.

Ämnen behöver delas

En följd av en tydlig progression mellan nivåerna och att varje ämne ska ha en uppsättning betygsriterier blir att ett antal ämnen behöver delas. Om kurserna inte passar att arbetas om i sådan utsträckning att de byggs upp med progression och med gemensamma betygsriterier går inte modellen för ämnesbetyg att tillämpa. De behöver därmed utformas

som egna ämnen med egna mål och betygskriterier. Detta innebär att det totalt sett utifrån Skolverkets förslag kommer att finnas fler ämnen på den gymnasiala nivån jämfört med i dag.

Bildningsbegreppet, det tredelade uppdraget och vissa andra övergripande aspekter i styrdokumentet för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan

Enligt läroplanerna för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska skolan skapa de bästa förutsättningarna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling.¹⁷ Bildningsprocesser har således en central roll i utbildningen. Bildningsaspekter uttrycks i dag i första hand i läroplanernas inledande delar, medan de har en mer undanskymd roll i examensmål och ämnesplaner. I Skolverkets arbete med förslagen har följande definition av begreppet bildning använts:

- Bildning som en individuell och öppen process utan givet slut och som drivs av viljan att veta mer och att utvecklas.
- Bildning som innebär individens delaktighet i en gemensam referensram av kunskaper.
- Bildning som förmågan till klokt och etiskt handlande i förhållande till sig själv, till andra människor och naturen.

Skolverkets bedömning är att bildningsuppdraget och det tredelade uppdraget, det vill säga att gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet¹⁸, går i linje med varandra.

Särskilda förutsättningar för komvux

Målen för komvux är bland annat att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande, ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling.¹⁹ Ämnesbetyg ska införas även inom komvux på gymnasial nivå och inom komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå.²⁰

Intentionen med reformen om att skapa långa sammanhållna ämnen motsvarar inte automatiskt det behov av flexibilitet som elever i komvux kan ha. En utgångspunkt inom komvux är att en elev inte ska läsa mer än nödvändigt utan just det som individen behöver. Majoriteten av eleverna inom komvux på gymnasial nivå läser i dag inte med inriktning mot en examen utan oftast enstaka kurser eller kurser som ingår i en sammanhållen yrkesutbildning. Det har därför varit viktigt i arbetet med ämnesutformningen att ta hänsyn till en fortsatt möjlighet att läsa enstaka nivåer inom ett ämne inom komvux.

¹⁷ Förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan.

¹⁸ 15 kap. 2 § skollagen.

¹⁹ 20 kap. 2 § skollagen.

²⁰ Prop. 2021/22:36.

1.2 Förslag till nya ämnesplaner för de nationella minoritetsspråken som modersmålsämnen i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan

1.1.1 Utökad rätt för elever i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan att läsa nationella minoritetsspråk

Undervisning i ett nationellt minoritetsspråk som modersmål ska enligt skollagen erbjudas elever i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan även om eleverna inte har några förkunskaper i språket och inte har det som umgängesspråk i hemmet.²¹ Elever i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i sitt nationella minoritetsspråk även om språket inte är umgängesspråk i elevens hem. För dessa elever ställs det i dag krav på goda kunskaper i språket.²² Kravet på goda kunskaper har medfört att elever som tillhör en nationell minoritet och som vill börja lära sig språket först när de kommer upp i gymnasieåldern inte har haft rätt till undervisning i språket.

I november 2023 beslutade riksdagen att kravet på att elever i gymnasieskolan och i anpassade gymnasieskolan ska ha goda kunskaper i sitt nationella minoritetsspråk för rätt till modersmålsundervisning i språket ska tas bort.²³ De nya bestämmelserna i skollagen trädde i kraft den 1 januari 2024 och ska tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

1.1.2 Varje språk som en elev läser som modersmål utgör ett eget ämne

Modellen för ämnesbetyg innebär att utbildningen inom varje ämne ska ges i form av en eller flera nivåer. Betyg ska sättas i ett ämne efter varje avslutad nivå. Vid betygsättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper på den aktuella nivån i förhållande till de betygsriterier som gäller för ämnet som helhet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. När ett godkänt betyg sätts på en högre nivå i ett ämne med flera nivåer ska betyget anses omfatta lägre nivåer i ämnet och ersätta betyg som har satts på sådana nivåer. Modellen innebär att ett ämne inte kan läsas flera gånger med olika innehåll, vilket får konsekvenser för utformningen av ämnesplaner.²⁴

Bestämmelser om modersmålsundervisning i anpassade gymnasieskolan finns i skollagen. Som en konsekvens av införandet av ämnesbetyg har dessa bestämmelser behövt anpassas. Det framgår därför numera att varje språk som en elev läser som modersmål ska vara ett eget ämne.²⁵ Regeringen har i förarbetena till bestämmelserna aviserat att den anser att det kan vara lämpligt med motsvarande ordning i andra berörda skolformer även om ämnet *modersmål* för dessa inte är reglerat i lag, utan på förordnings- och föreskriftsnivå.²⁶ I gymnasieförordningen definieras numera ett modersmålsämne som ett språkämne som elever får undervisning i inom ramen för modersmålsundervisningen.²⁷

Varje ämne inom berörda skolformer ska ha en ämnesplan. Av skollagen framgår dock att om det finns särskilda skäl får flera ämnen ha en gemensam ämnesplan.²⁸ Av förarbetena till bestämmelserna i skollagen framgår att regeringen anser att hänsyn bör kunna tas till om

²¹ 10 kap. 7 §, 11 kap. 10 §, 12 kap. 7 § och 13 kap. 7 § skollagen.

²² 15 kap. 19 § och 18 kap. 19 § skollagen.

²³ Propositionen *Utökad rätt för elever i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan att läsa nationella minoritetsspråk*, prop. 2022/23:132.

²⁴ Prop. 2021/22:36 s. 86.

²⁵ 19 kap. 4 § skollagen.

²⁶ Prop. 2021/22:36 s. 101.

²⁷ 1 kap. 3 § gymnasieförordningen.

²⁸ 16 kap. 21 §, 19 kap. 22 § och 20 kap. 6 § skollagen.

det rör sig om ämnen som har en gemensam struktur, progression och där det fungerar med likalydande betygskriterier. Skolverket remitterade den 13 november 2023 förslag till ämnesplaner för vissa modersmålsämnen i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och i anpassade gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå.²⁹ Ämnesplanerna föreslogs vara gemensamma för de ämnen som angavs i bilagan till respektive ämnesplan där varje språk utgör ett modersmålsämne. Myndigheten bedömde att det finns särskilda skäl för att ämnesplanen skulle vara gemensam för de modersmålsämnen som omfattades av förslaget.

I det kursutformade systemet finns inte specifika ämnesplaner för de nationella minoritetsspråken. De fem nationella minoritetsspråken läses i dag inom ramen för ämnesplanen för ämnet *modersmål*.³⁰

1.1.3 Förslag till ämnesplaner för de nationella minoritetsspråken som modersmålsämnen

Som framgår ovan innebär ämnesbetygsmodellen att varje språk som en elev läser som *modersmål* utgör ett eget ämne och varje ämne ska ha en egen ämnesplan. Endast om det finns särskilda skäl får en ämnesplan vara gemensam för flera ämnen. De nationella minoritetsspråken omfattades inte av förslagen till gemensamma ämnesplaner för de modersmålsämnen som Skolverket remitterade under hösten 2023. Skolverket har i stället tagit fram förslag till särskilda ämnesplaner för *finska, jiddisch, meänkieli, romani chib* och *samiska* som *modersmål*. Skolverkets förslag till ämnesplaner för de nationella minoritetsspråken som modersmålsämnen skiljer sig från förslagen för övriga modersmålsämnen i struktur och innehåll. Skolverket bedömer därför att det inte finns särskilda skäl som motiverar att de ämnen omfattas av den gemensamma ämnesplanen för *modersmål*.³¹ Syftet med ämnesplanerna i de nationella minoritetsspråken är bland annat att bevara, utveckla och skapa möjligheter för att revitalisera ett språk som gått förlorat i föräldragenerationen eller ännu tidigare, till följd av den svaga ställning som de nationella minoritetsspråken haft under lång tid. Ämnesplanerna är även framtagna för att anpassas till de nya bestämmelserna om modersmålsundervisning i dessa språk som innebär att kravet på goda kunskaper har tagits bort. Ämnesplanerna behöver därför fungera såväl för elever med goda kunskaper som för elever som har begränsad kunskap eller är helt nybörjare i språket. Ämnesplanerna i de nationella minoritetsspråken som modersmålsämne är därför konstruerade med utgångspunkt i ett förstaspråk och ett andraspråk.³²

Kursplanerna för de nationella minoritetsspråken inom ramen för modersmålsundervisningen i grundskolan och motsvarande skolformer är uppbyggda på så sätt att eleven kan läsa sitt nationella minoritetsspråk antingen som förstaspråk eller som andraspråk.³³ Enligt

²⁹ Se Remiss avseende förslag till föreskrifter med anledning av införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan samt inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och som anpassad utbildning på gymnasial nivå, Skolverkets dnr 2023:1355.

³⁰ Se Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2010:37) om ämnesplan för ämnet modersmål i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2013:129) om ämnesplan för ämnet modersmål i anpassade gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

³¹ Prop. 2021/22:36 s. 101.

³² I Skolverkets kommentarmaterial till kursplanen i modersmål – finska som nationellt minoritetsspråk (s. 12) anges följande om definitionerna av förstaspråk respektive andraspråk. Förstaspråk definieras ofta som det språk man börjar lära sig i tidig ålder, som elevens modersmål eller elevens starkaste språk. Andraspråk definieras som språket som eleven lär sig efter att helt eller delvis ha tillägnat sig sitt förstaspråk (modersmål) och vars inläring äger rum i en miljö där språket används i naturlig kommunikation.

³³ Se kursplanerna för respektive nationellt minoritetsspråk utom samiska i grundskolan och specialskolan i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, se kursplanerna för respektive nationellt minoritetsspråk utom samiska i anpassade grundskolan i Skolverkets före-

den struktur för ämnena som Skolverket föreslår i denna konsekvensutredning kan en elev som har läst exempelvis *modersmål – finska som förstaspråk* i grundskolan fortsätta sina studier i ämnet *modersmål – finska som förstaspråk* i gymnasieskolan. En elev som har begränsade kunskaper i finska kan i stället läsa ämnet *modersmål – finska som andraspråk, fortsättning* i gymnasieskolan. Detta ämne är bättre anpassat efter de elever som har läst andraspråkssparten enligt kursplanen för finska som modersmål i grundskolan. Utöver detta föreslår Skolverket nya ämnen i respektive nationellt minoritetsspråk för elever som saknar kunskaper i språket. Skolverket bedömer att den föreslagna konstruktionen, med en uppdelning i förstaspråk och andraspråk – fortsättning ger eleverna möjlighet att bygga vidare på sina kunskaper från grundskolan eller motsvarande och därför är väl anpassad efter elevgruppens behov.

Ämnesplanerna för nationella minoritetsspråk som förstaspråk i gymnasieskolan och inom komvux på gymnasial nivå är tänkta att tillämpas för elever med goda kunskaper i språket sedan tidigare då språket har lästs under större delar av grundskoletiden eller förvärvats på motsvarande sätt. Skolverket föreslår att förstaspråksämnena benämns *modersmål – (nationellt minoritetsspråk)*³⁴ *som förstaspråk*. Skolverket föreslår att respektive ämnesplan innehåller tre nivåer om vardera 100 poäng. Det centrala innehållet har i förslaget till nya ämnesplaner strukturerats i syfte att skapa en tydlig och ändamålsenlig progression genom modersmålsämnenas nivåer. Samtliga övergripande kunskapsområden introduceras redan i nivå 1 för att skapa tydliga progressionslinjer.

Ämnesplanerna för nationella minoritetsspråk som andraspråk i gymnasieskolan och inom komvux på gymnasial nivå är tänkta att tillämpas för elever med inga eller begränsade kunskaper i det nationella minoritetsspråket sedan tidigare. Skolverket föreslår att andraspråksämnena benämns *modersmål – (nationellt minoritetsspråk) som andraspråk, nybörjare* och *modersmål – (nationellt minoritetsspråk) som andraspråk, fortsättning*. Skolverket föreslår att respektive ämnesplan innehåller tre nivåer om vardera 100 poäng. Det centrala innehållet har i förslaget till nya ämnesplaner strukturerats i syfte att skapa en tydlig och ändamålsenlig progression genom modersmålsämnenas nivåer. Samtliga övergripande kunskapsområden introduceras redan i nivå 1 för att skapa tydliga progressionslinjer.

Ämnesplanerna för nationella minoritetsspråk som förstaspråk i anpassade gymnasieskolan och inom komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå är tänkta att tillämpas för elever med goda kunskaper i språket sedan tidigare då språket har lästs under större delar av tiden i anpassade grundskolan eller förvärvats på motsvarande sätt. Skolverket föreslår att förstaspråksämnena benämns *modersmål – (nationellt minoritetsspråk) som förstaspråk*. Skolverket föreslår att respektive ämnesplan innehåller två nivåer om vardera 100 poäng. Det centrala innehållet har i förslaget till nya ämnesplaner strukturerats i syfte att skapa en tydlig och ändamålsenlig progression genom modersmålsämnenas nivåer. Samtliga övergripande kunskapsområden introduceras redan i nivå 1 för att skapa tydliga progressionslinjer.

Ämnesplanerna för nationella minoritetsspråk som andraspråk i anpassade gymnasieskolan och inom komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå är tänkta att tillämpas för elever med inga eller begränsade kunskaper i det nationella minoritetsspråket sedan tidigare. Skolverket föreslår att andraspråksämnena benämns *modersmål – (nationellt minoritetsspråk) som andraspråk, nybörjare* och *modersmål – (nationellt minoritetsspråk) som andraspråk, fortsättning*. Skolverket föreslår att respektive ämnesplan innehåller två nivåer om vardera 100 poäng. Det centrala innehållet har i förslaget till nya ämnesplaner strukturerats i syfte att skapa en

skrifter (SKOLFS 2011:28) om kursplaner för anpassade grundskolans ämnen och ämnesområden och se kursplanen i samiska i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:22) om kursplan för samiska.

³⁴ Se 1.1.6 för språkens fullständiga namn

tydlig och ändamålsenlig progression genom modersmålsämnenas nivåer. Samtliga övergripande kunskapsområden introduceras redan i nivå 1 för att skapa tydliga progressionslinjer.

1.1.4 Särskilt om ämnesplanerna för samiska som modersmål

Den 29 november 2023 fattade Skolverket beslut om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:22) om kursplan för samiska.³⁵ Genom ändringen, som träder i kraft den 1 juli 2024, tillkommer ytterligare ett andraspråksspår i kursplanen för samiska: *samiska som andraspråk, nybörjare*. Kursplanen i samiska består genom ändringen av tre spår: *samiska som förstaspråk*, *samiska som andraspråk* och *samiska som andraspråk, nybörjare*.

Skolverket föreslår tre ämnen i samiska som modersmål i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan: *modersmål – samiska som förstaspråk*, *modersmål – samiska som andraspråk, fortsättning* och *modersmål – samiska som andraspråk, nybörjare*. Enligt förslaget ser konstruktionen för ämnena inom samiska som modersmål likadan ut som för de övriga nationella minoritetsspråken som modersmål. Ämnet *modersmål – samiska som andraspråk, fortsättning* bygger på grundskolans, specialskolans eller anpassade grundskolans kunskaper i samiska som andraspråk. Ämnet är konstruerat så att såväl de elever som har läst *samiska som andraspråk* som de elever som har läst *samiska som andraspråk, nybörjare* enligt kursplanen i samiska kan fortsätta att läsa samiska som modersmål i fortsättningsämnet *modersmål – samiska som andraspråk, fortsättning* i gymnasieskolan eller i anpassade gymnasieskolan.

1.1.5 Begrepp och formuleringar i ämnesplanerna för de nationella minoritetsspråken

Revitalisering

Revitalisering är ett nytt begrepp i ämnesplanerna för de nationella minoritetsspråken som modersmålsämnen. Med revitalisering avses medvetna åtgärder som syftar till att stärka ett språk som förlorat talare och vars användningsfunktioner har försvagats. Samtliga fem nationella minoritetsspråk i Sverige befinner sig i en språkbytesprocess, vilket innebär att varje ny generation minoritetsspråkstalare i allt högre grad övergår till att endast tala samhällets majoritetsspråk. Det krävs därför insatser för att de historiska minoritetsspråken ska hållas levande. Eleverna behöver utveckla en förståelse för de processer som utgör ett hot mot minoritetsspråket samt varför de nationella minoritetsspråken behöver revitaliseras.³⁶ Detta är skälet till att revitalisering har lagts till i ämnesplanerna för de nationella minoritetsspråken som modersmålsämnen, vilket är en skillnad jämfört med den nu gällande ämnesplanen för ämnet *modersmål*.

Kulturell identitet

För att nationella minoriteters språk och kultur ska leva in i framtiden är det viktigt att skydda och främja dem. Kunskaper i språket och om minoritetens kultur och historia ger möjligheter att bruka och utveckla språket samt att utveckla en kulturell identitet.³⁷ Enligt syftestexten i ämnesplanerna ska undervisningen därför ge eleverna möjlighet att stärka sin kulturella identitet samt utveckla kunskaper om den nationella minoritetens kultur och om det nationella minoritetsspråket. Av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk framgår att det allmänna ska främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Ungas utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt. Detta är skälet

³⁵ Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2023:134) om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:22) om kursplan för samiska.

³⁶ Prop. 2022/23:132

³⁷ Prop. 2022/23:132

till tydligare skrivningar om kulturell identitet i ämnesplanerna för de nationella minoritetsspråken som modersmål jämfört med nu gällande ämnesplan för ämnet modersmål i berörda skolformer.

Hur nationella minoriteter benämns

Sveriges nationella minoriteter är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar.³⁸ I Skolverkets samråd med referenspersoner har det framkommit synpunkter om att den nationella minoriteten ”tornedalingar” borde ha en bredare benämning i ämnesplanerna så att den även inkluderar kväner och lantalaiset. Skolverket har dock valt de benämningar på de nationella minoriteterna som framgår i aktuell lagstiftning och nämner inte grupper inom de nationella minoriteterna i förslagen till ämnesplaner för de nationella minoritetsspråken.

Hur skönlitteratur skrivs fram

Tillgången till skriven skönlitteratur på de olika nationella minoritetsspråken varierar i hög grad. I språken finska och jiddisch är tillgången mycket god medan tillgången till skönlitteratur skriven på meänkieli, romani chib och samiska är begränsad. I dessa språk finns å andra sidan en rik muntlig berättartradition. Med utgångspunkt dessa förutsättningar har Skolverket valt skrivningar avseende skönlitteratur som skiljer sig åt mellan de olika språken. I alla ämnesplaner för de nationella minoritetsspråken finns olika typer av texter i det centrala innehållet. I ämnesplanerna för jiddisch och finska är skönlitteraturen tydligare framskriven medan den muntliga berättartraditionen lyfts fram i ämnesplanerna för meänkieli, romani chib och samiska.

Jämförande perspektiv

Den nu gällande ämnesplanen för *modersmål* i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan, som är den ämnesplan som i dagens system används för undervisning i de nationella minoritetsspråken, har ett förhållandevis stort fokus på jämförelse med det svenska språket och svenska förhållanden. Enligt nu gällande ämnesplan ska eleverna också utveckla förmåga att tolka från modersmålet till svenska och tvärtom. Skolverket har i ämnesplanerna för de nationella minoritetsspråken valt att inte ha med dessa skrivningar, eftersom ämnesplanernas huvudsyfte är att utveckla elevernas kunskaper om och förmåga att använda det nationella minoritetsspråket samt kunskaper om den nationella minoritetens kultur.

1.1.6 Skolverket föreslår följande ämnen och ämnesplaner för de nationella minoritetsspråken som modersmålsämnen i gymnasieskolan och inom komvux på gymnasial nivå

Samtliga ämnen består av tre nivåer om 100 poäng vardera.

Modersmålsämnen som förstaspråk

Modersmål – finska som förstaspråk

Modersmål – jiddisch som förstaspråk

Modersmål – meänkieli som förstaspråk

Modersmål – romani chib som förstaspråk

³⁸ Språklagen (2009:600), lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk samt i enlighet med Sveriges åtaganden enligt Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (SÖ 2000:2) och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (SÖ 2000:3).

Modersmålsämnen som andraspråk – nybörjare

- Modersmål – finska som andraspråk, nybörjare
- Modersmål – jiddisch som andraspråk, nybörjare
- Modersmål – meänkieli som andraspråk, nybörjare
- Modersmål – romani chib som andraspråk, nybörjare
- Modersmål – samiska som andraspråk, nybörjare

Modersmålsämnen som andraspråk – fortsättning

- Modersmål – finska som andraspråk, fortsättning
- Modersmål – jiddisch som andraspråk, fortsättning
- Modersmål – meänkieli som andraspråk, fortsättning
- Modersmål – romani chib som andraspråk, fortsättning
- Modersmål – samiska som andraspråk, fortsättning

1.1.7 Skolverket föreslår följande ämnen och ämnesplaner för de nationella minoritetsspråken som modersmålsämnen i anpassade gymnasieskolan och inom komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå:

Samtliga ämnen består av två nivåer om 100 poäng vardera.

Modersmålsämnen som förstaspråk

- Modersmål – finska som förstaspråk
- Modersmål – jiddisch som förstaspråk
- Modersmål – meänkieli som förstaspråk
- Modersmål – romani chib som förstaspråk
- Modersmål – samiska som förstaspråk

Modersmålsämnen som andraspråk – nybörjare

- Modersmål – finska som andraspråk, nybörjare
- Modersmål – jiddisch som andraspråk, nybörjare
- Modersmål – meänkieli som andraspråk, nybörjare
- Modersmål – romani chib som andraspråk, nybörjare
- Modersmål – samiska som andraspråk, nybörjare

Modersmålsämnen som andraspråk – fortsättning

- Modersmål – finska som andraspråk, fortsättning
- Modersmål – jiddisch som andraspråk, fortsättning
- Modersmål – meänkieli som andraspråk, fortsättning
- Modersmål – romani chib som andraspråk, fortsättning
- Modersmål – samiska som andraspråk, fortsättning

1.1.8 Behörighet att undervisa i de nya ämnena

Skolverket bedömer att de krav som i dag gäller för att bli behörig i ämnet *modersmål* eller uppfyller gällande krav för ämnet *modersmål* fortsatt ska gälla för att kunna ge behörighet i de nya modersmålsämnena. Avsikten är alltså att en lärare som är behörig att undervisa i ämnet *modersmål* ska kunna bli behörig att undervisa i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan i de nya modersmålsämnena som föreslås i denna konsekvensutredning. Skol-

verket bedömer dock att berörda förordningar³⁹ behöver ses över för att det ska vara möjligt.

Under förutsättning att nödvändiga förordningsändringar genomförs kommer lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *modersmål* att kunna bli behöriga att undervisa i de nya ämnena som listas ovan. Avsikten är att läraren inte ska behöva göra någon ansökan. Dessa lärare kommer få information i god tid inför att det nya ämnet ska börja tillämpas.

1.2 Förslag som rör yrkesdansarutbildningen i gymnasieskolan

Yrkesdansarutbildningen är en riksrekryterande utbildning med egna examensmål. Det är regeringen som beslutar om vilka enskilda och offentliga huvudmän som får anordna yrkesdansarutbildning i gymnasieskolan.⁴⁰

Yrkesdansarutbildningen ska syfta till att erbjuda eleverna en yrkesutbildning i klassisk balett och modern nutida dans. Målet för utbildningen är att eleverna ska kunna anställas som dansare på nationella och internationella dans- och balettscener.⁴¹ Yrkesdansarutbildningen har två nationella profiler: klassisk balett och modern nutida dans.⁴²

Utbildningen ska innehålla gymnasiegemensamma ämnen så som de anges för yrkesprogram.⁴³ Utbildningen innehåller därutöver dansämnen som endast får ges på yrkesdansarutbildningen. Skolverket får enligt myndighetens nuvarande bemyndiganden bland annat meddela föreskrifter om innehåll och examensmål för de nationella profilerna inom yrkesdansarutbildningen samt ämnesplaner och betygskriterier för dansämnena.⁴⁴ Inom yrkesdansarutbildningen finns idag två ämnen, *dansgestaltning för yrkesdansare* och *dansteknik för yrkesdansare*, som består av ett antal kurser.

Skolverket bedömer att en ämneskonstruktion skapad för en ämnesutformad gymnasieskola inte är möjlig med enbart två dansämnen för yrkesdansarutbildningen. Det beror dels på att det behöver finnas en uppsättning betygskriterier per ämne, dels på att det ska finnas en tydlig progression mellan de olika nivåerna. Skolverket föreslår därför ett antal nya ämnen som är baserade på dagens kurser. Skolverket har i samråd med representanter för utbildningen och Rådet för dansarutbildning dessutom kunnat konstatera att de två nu gällande ämnesnamnen, *dansgestaltning* och *dansteknik*, är för ospecifika. Dessa benämningar används inte inom professionen eller inom internationella dansutbildningar. Att utgå från dagens kursnamn för de nya ämnen som tagits fram gör utbildningen mer lättöverskådlig och läsbar ur ett elevperspektiv.

Nedan presenteras Skolverkets förslag till nya ämnen inom yrkesdansarutbildningen. Samtliga ämnen, utom *musik för yrkesdansare*, är yrkesämnen och förslag till vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i respektive ämne finns i bilaga 2.

³⁹ Skolverket har identifierat att i vart fall följande förordningar behöver ses över: förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare och förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare.

⁴⁰ 1 § förordningen (2011:7) om dansarutbildning.

⁴¹ 12 § förordningen om dansarutbildning.

⁴² 12 a § förordningen om dansarutbildning.

⁴³ 14 § förordningen om dansarutbildning.

⁴⁴ 15 § förordningen om dansarutbildning.

1.2.1 Förslag till ämnesplaner inom yrkesdansutbildningen

Dansteknisk breddning

Skolverket föreslår ett nytt ämne *dansteknisk breddning* som består av en nivå om 100 poäng. Ämnet har ett innehåll som delvis motsvarar kursen *dansteknik – breddning* i det nuvarande ämnet *dansteknik för yrkesdansare*.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *dansteknik för yrkesdansare* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *dansteknisk breddning*. Läraren behöver inte göra någon ansökan. Dessa lärare kommer få information i god tid inför att det nya ämnet ska börja tillämpas.

Dansimprovisation och komposition

Skolverket föreslår ett nytt ämne *dansimprovisation och komposition* som består av en nivå om 100 poäng. Ämnet har ett innehåll som motsvarar kurserna *dansimprovisation och komposition för yrkesdansare – profil modern nutida dans* och *dansimprovisation och komposition för yrkesdansare – profil klassisk balett* i det nuvarande ämnet *dansgestaltning för yrkesdansare*.

Skolverket har gjort bedömningen att det räcker med ett gemensamt ämne för båda profilerna då det till sin karaktär är lätt att anpassa för de båda profilerna.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *dansgestaltning för yrkesdansare* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *dansimprovisation och komposition*. Läraren behöver inte göra någon ansökan. Dessa lärare kommer få information i god tid inför att det nya ämnet ska börja tillämpas.

Klassisk balett

Skolverket föreslår ett nytt ämne *klassisk balett* som består av tre nivåer om vardera 200 poäng. Den första nivån är anpassad för samtliga elever oavsett profil, men där tåspetsteknik endast ingår för de elever som läser profilen klassisk balett. Nivå 2 och 3 i det nya ämnet ska enbart läsas av de elever som går profilen klassisk balett. Ämnet har ett innehåll som motsvarar kurserna *klassisk balett 1a* och *1b*, *2* och *3* i det nuvarande ämnet *dansteknik för yrkesdansare*.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *dansteknik för yrkesdansare* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *klassisk balett*. Läraren behöver inte göra någon ansökan. Dessa lärare kommer få information i god tid inför att det nya ämnet ska börja tillämpas.

Kompletterande träning för yrkesdansare

Skolverket föreslår ett nytt ämne *kompletterande träning för yrkesdansare* som består av en nivå om 100 poäng. Ämnet har ett innehåll som motsvarar kursen *dansträning för yrkesdansare* i det nuvarande ämnet *dansteknik för yrkesdansare*. Det nya ämnesnamnet bedöms spegla ämnets innehåll i större utsträckning då det innehåller andra moment än ren dansträning.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *dansteknik för yrkesdansare* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *kompletterande träning för yrkesdansare*. Läraren behöver inte göra någon ansökan. Dessa lärare kommer få information i god tid inför att det nya ämnet ska börja tillämpas.

Musik för yrkesdansare

Skolverket föreslår ett nytt ämne *musik för yrkesdansare* som består av nivå 1 (50 poäng) och nivå 2 (100 poäng). Ämnet har ett innehåll som motsvarar kursen *musik för yrkesdansare* i det nuvarande ämnet *musik*.

Ämnet *musik för yrkesdansare* grundar sig på ämnet *musik*, som finns angivet som ett sådant ämne som får kombineras i en utbildning till ämneslärarexamen med inriktning mot gymnasieskolan. Skolverket bedömer att den utbildning som i dag ligger till grund för behörighet i ämnet *musik* även ska kunna ge behörighet i det nya ämnet *musik för yrkesdansare*. Avsikten är alltså att en lärare som är behörig att undervisa i ämnet *musik* ska kunna bli behörig att undervisa i ämnet *musik för yrkesdansare*. Skolverkets förslag innebär dock att berörda förordningar⁴⁵ behöver ses över för att det ska vara möjligt.

Under förutsättning att nödvändiga förordningsändringar genomförs kommer lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *musik* att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *musik för yrkesdansare*. Avsikten är att läraren inte ska behöva göra någon ansökan. Dessa lärare kommer få information i god tid inför att det nya ämnet ska börja tillämpas.

Samtida dans

Skolverket föreslår ett nytt ämne *samtida dans* som består av tre nivåer om 200 poäng vardera. Ämnet har ett innehåll som motsvarar kurserna *modern nutida dans 1a* och *1b* (100 poäng), *modern nutida dans 2* (200 poäng) och *modern nutida dans 3* (200 poäng) i ämnet *dansteknik för yrkesdansare*. Skolverket har gjort bedömningen att det räcker med en gemensam nivå 1 för ämnet *samtida dans* då det till sin karaktär går att anpassa för båda profilerna. Ämnet ersätter det nuvarande kursen *modern nutida dans* som kommer att utgå.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *dansteknik för yrkesdansare* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *samtida dans*. Läraren behöver inte göra någon ansökan. Dessa lärare kommer få information i god tid inför att det nya ämnet ska börja tillämpas.

Scenisk verksamhet – klassisk balett

Skolverket föreslår ett nytt ämne *scenisk verksamhet – klassisk balett* som består av tre nivåer om 100 poäng vardera. Ämnet har ett innehåll som delvis motsvarar kurserna *scenisk verksamhet för yrkesdansare*, *pas de deux/partnering* och *repertoar för yrkesdansare* i det nuvarande ämnet *dansgestaltning för yrkesdansare*.

Skolverket gör bedömningen att sammanslagning av tre kurser till ett ämne om tre nivåer ligger i linje med intentionerna med ämnesutformning och bidrar till en större helhet.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *dansgestaltning för yrkesdansare* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *scenisk verksamhet – klassisk balett*. Läraren behöver inte göra någon ansökan. Dessa lärare kommer få information i god tid inför att det nya ämnet ska börja tillämpas.

Scenisk verksamhet – samtida dans

Skolverket föreslår ett nytt ämne *scenisk verksamhet – samtida dans* som består av tre nivåer om 100 poäng vardera. Ämnet har ett innehåll som delvis motsvarar kurserna *scenisk verksamhet för yrkesdansare*, *pas de deux/partnering* och *repertoar för yrkesdansare* i det nuvarande ämnet *dansgestaltning för yrkesdansare*.

Skolverket gör bedömningen att sammanslagning av tre kurser till ett ämne om tre nivåer ligger i linje med intentionerna med ämnesutformning och bidrar till en större helhet.

⁴⁵ Skolverket har identifierat att i vart fall följande förordningar behöver ses över: förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare och förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare.

Lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *dansgestaltning för yrkesdansare* kommer att kunna bli behöriga att undervisa i det nya ämnet *scenisk verksamhet – samtida dans*. Läraren behöver inte göra någon ansökan. Dessa lärare kommer få information i god tid inför att det nya ämnet ska börja tillämpas.

1.2.2 Förslag till ny programstruktur för yrkesdansarutbildningen

Skolverket har bemyndigande att bland annat meddela föreskrifter om innehåll och examensmål för de nationella profilerna inom yrkesdansarutbildningen samt ämnesplaner och betygsriterier för dansämnena. Skolverket har med stöd av bemyndigandet meddelat föreskrifter om kurser för yrkesdansarutbildningen.⁴⁶ Av föreskrifterna framgår vilka kurser som ska ingå i yrkesdansarutbildningen och i dess profiler. Vidare framgår vilka kurser som får erbjudas som programfördjupning inom utbildningen. Med anledning av att ämnen nu görs om behöver dessa föreskrifter ses över och anpassas till de nya ämnen som tas fram. Skolverket föreslår därför nya föreskrifter som reglerar yrkesdansarutbildningens innehåll som är anpassade efter den ämnesutformade gymnasieskolan, se bilaga 1. I Skolverkets förslag till nya föreskrifter anges de ämnen och nivåer i ämnen som ska ingå i yrkesdansarutbildningen och dess profiler i en ämnesutformad gymnasieskola. Vidare anges de ämnen och nivåer i dessa ämnen som får erbjudas som programfördjupning inom utbildningen.

1.3 Förslag till föreskrifter som rör behörighet för lärare

Ämnesbetygsreformen innebär att befintliga legitimationer kommer att behöva uppdateras för många lärare. Behörighetsreglerna ser olika ut beroende på om det är ett ämne som klassificeras som ett yrkesämne eller ett ämne som anges i kapitel 4 i förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare. Skolverkets förslag och hur de påverkar lärares legitimationer och behörighet i olika ämnen beskrivs ovan under respektive ämne.

1.3.1 Ämnen enligt 4 kap. 4 och 5 §§ förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare

I kapitel 4 i förordningen om utbildning till lärare och förskollärare anges vilka ämnen som kan ingå i en ämneslärarexamen. Av nämnda kapitel framgår att en ämneslärarexamen kan omfatta följande undervisningsämnen: *bild, biologi, dans, engelska, filosofi, fysik, företagsekonomi, geografi, grekiska, historia, idrott och hälsa, juridik, kemi, latin, matematik, moderna språk, modersmål, musik, naturkunskap, psykologi, religionskunskap, samhällskunskap, svenska, svenska som andraspråk, teater, teckenspråk och teknik*. Det är också möjligt att få en ämneslärarexamen utfärdad i andra ämnen, exempelvis *sociologi* och *programmering*, om läraren läser en kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen.⁴⁷ Den lärare som sedermera ansöker om behörighet att undervisa i andra ämnen än yrkesämnena i gymnasieskolan utifrån en ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan blir behörig i de undervisningsämnena som ingår i examen.⁴⁸

Som framgår ovan anser Skolverket att de nationella minoritetsspråken som modersmålsämnen och ämnet musik för yrkesdansare varken bör vara yrkesämnena eller s.k. vissa ämnen. Skolverket bedömer i stället att den utbildning som i dag ger behörighet i flera av de

⁴⁶ Se Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:15) om kurser för yrkesdansarutbildningen.

⁴⁷ Förordningen (2011:686) om kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen, förordningen (2016:705) om kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå, förordningen (2016:705) om kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå, förordningen (2021:1336) om försöksverksamhet med kompletterande pedagogisk utbildning som leder till grundlärarexamen eller ämneslärarexamen.

⁴⁸ 2 kap. 21 och 22 §§ förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare.

undervisningsämnen som anges i 4 kap. 4 och 5 §§ förordningen om utbildning till lärare och förskollärare ska kunna ge behörighet i dessa nya ämnen. Skolverket bedömer dock att berörda förordningar⁴⁹ behöver ses över för att det ska vara möjligt.

1.3.2 Förslag till föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne

En lärare är endast behörig att undervisa i det eller de yrkesämnena i gymnasieskolan för vilka lärarens yrkeskunskaper är relevanta. Skolverket får meddela föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att de ska vara relevanta för ett yrkesämne.⁵⁰ Skolverket har meddelat sådana föreskrifter genom Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne. I bilaga 1 till föreskrifterna anges vad som krävs för att en lärares yrkeskunskaper ska vara relevanta för respektive yrkesämne i gymnasieskolan.

Eftersom Skolverket i samband med ett införande av ämnesbetyg har föreslagit nya och förändrade ämnen har myndigheten behövt se över dessa föreskrifter. Skolverket har tagit fram förslag till nya föreskrifter som innehåller bestämmelser om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i de yrkesämnena som myndigheten föreslagit. Myndigheten remitterade dessa föreskrifter under våren 2023 och under hösten 2023. Utifrån de förslag på nya ämnen som presenteras i denna konsekvensutredning föreslår myndigheten vissa förändringar i förhållande till de tidigare remitterade förslagen.

Skolverkets förslag till föreskrifter innehåller de yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i de yrkesämnena som anges i denna konsekvensutredning. Ändringarna innebär således förslag till så kallade kunskapskriterier för var och ett av de föreslagna ämnena.

De nya eller reviderade kraven i de olika ämnena redovisas i bilaga 1. De förslag som omfattas av denna remiss är markerade med kursiv stil i förslaget till föreskrifter.

Särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen har den som genom yrkeserfarenhet har tillägnat sig kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper. Universitets- och högskolerådet (UHR) får meddela närmare föreskrifter om vad som är kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper.⁵¹ Eftersom Skolverket föreslår nya och förändrade ämnen innebär det att UHR behöver ändra i sina motsvarande föreskrifter – Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen. Myndigheterna skickar ut respektive föreskrifter på remiss var för sig.⁵²

Skolverket och UHR har enats om principer för hur föreskrifterna ska vara utformade

- Myndigheterna ska samarbeta för att se till att föreskrifterna blir likalydande.
- För att definiera vad som är relevant kunskap använder sig myndigheterna av Sveriges referensram för kvalifikationer, SeQF, nivå 5. När myndigheterna har tagit fram kunskapskriterier har de utgått från principen att den som undervisar i ämnet ska ha kunskaper som ligger minst en nivå över de kunskaper en elev får i gymnasieskolan. Gymnasieutbildning är inplacerat

⁴⁹ Skolverket har identifierat att i vart fall följande förordningar behöver ses över: förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare och förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare.

⁵⁰ 2 kap. 25 och 26 §§ förordningen om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare.

⁵¹ 4 § förordningen (2010:2021) om tillträde till utbildning som leder till yrkeslärarexamen.

⁵² UHR:s remiss med diarienummer 4.1.2-00166-2023.

- på nivå 4 i SeQF. Det innebär att den som vill undervisa i yrkesämnen i gymnasieskolan ska ha yrkeskunskaper motsvarande minst nivå 5 i SeQF.
- Med relevanta yrkeskunskaper avser myndigheterna, utifrån SeQF 5, innehåll (vad man ska kunna), nivå (hur väl man ska kunna det) och aktualitet (att kunskapen är giltig i nutid).
 - De relevanta yrkeskunskaperna uttrycks i form av kunskapskriterier. Kunskapskriterierna ska beskriva vilka yrkeskunskaper som, tillsammans med yrkeslärarutbildningen eller annan lärarutbildning, ska krävas för att få behörighet att undervisa i ämnet.
 - Ämnesplanerna ligger till grund för kunskapskriterierna, eftersom det är ämnesplanerna som styr vad läraren ska undervisa i.
 - Kunskapskriterierna anger enbart krav på specifika yrkeskunskaper med relevans för respektive ämne.
 - Yrkeskunskaperna ska vara erfarenhetsbaserade och teoretiska. Det innebär att sökande behöver ha fått erfarenhetsbaserade kunskaper genom yrkesarbete. Den teoretiska kunskapen kan sökanden ha fått på en arbetsplats. Det finns alltså inget krav formell utbildning i den teoretiska kunskapen.
 - Ett ämne bör inte vara bredare än att en lärare kan undervisa i hela ämnet.

2. Beskrivning av alternativa lösningar för det Skolverket vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Skolverket har övervägt en alternativ struktur för de modersmålsämnena som omfattas av denna remiss. Enligt detta alternativ skulle ämnesplanerna följa samma struktur som de föreslagna ämnesplanerna för moderna språk, det vill säga moderna språk – nybörjare (100 poäng), moderna språk – grund (100 poäng), moderna språk – fortsättning (200 poäng) och moderna språk – fördjupning (300 poäng). Fördelen med det alternativet skulle vara att ämnesplanerna för nationella minoritetsspråk som modersmålsämnena följer samma struktur som andra språk för nybörjare, det vill säga annat språk än förstaspråket. Skolverket har ändå gjort bedömningen att den föreslagna strukturen för de nationella minoritetsspråken är att föredra.

Skolverket bedömer att det finns skäl att strukturera de nationella minoritetsspråken som modersmålsämnena på ett annat sätt än de moderna språken. Kursplanerna för de nationella minoritetsspråken i grundskolan och motsvarande skolformer är uppbyggda på så sätt att eleven kan läsa sitt nationella minoritetsspråk antingen som förstaspråk eller som andraspråk. Enligt den struktur för ämnena som Skolverket föreslår kan en elev som har läst exempelvis modersmål – finska som förstaspråk i grundskolan fortsätta sina studier i ämnet modersmål – finska som förstaspråk i gymnasieskolan. En elev som har begränsade kunskaper i modersmål – finska kan i stället läsa ämnet modersmål – finska som andraspråk, fortsättning i gymnasieskolan. Detta ämne är bättre anpassat efter de elever som har läst andraspråksspåret enligt kursplanen i grundskolan. Utöver detta föreslår Skolverket nya ämnen i respektive nationellt minoritetsspråk för elever som saknar kunskaper i språket. Skolverket bedömer att den föreslagna konstruktionen, med en uppdelning i förstaspråk och andraspråk – fortsättning, ger eleverna möjlighet att bygga vidare på sina kunskaper från grundskolan eller motsvarande och därför är väl anpassad efter elevgruppens behov.

Skolverket har övervägt en alternativ struktur för ämnet *klassisk balett* inom yrkesdansutbildningen. Det övervägda alternativet innebär att nivå 1 delades i nivå 1a (100 poäng) och 1b (100 poäng). Tanken med ett sådant alternativ var att de elever som läser profilen klassisk balett skulle läsa nivå 1a och elever som läser profilen modern nutida dans skulle läsa nivå 1b. Skolverket har dock bedömt att det förslag som omfattas av denna konsekvensut-

redning med en nivå 1 (100 poäng) i ämnet är lämpligare då den enda skillnaden mellan nivåerna 1a och 1b i det övervägda alternativet var att det ingick tåspetsteknik i nivå 1a. Den första nivån i det föreslagna ämnet är anpassad för samtliga elever oavsett profil, men i det centrala innehållet har det i stället tydliggjorts att tåspetsteknik endast ingår för de elever som läser profilen klassisk balett.

3. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Förslagen berör de elever som påbörjar en utbildning på gymnasial nivå i gymnasieskolan, i anpassade gymnasieskolan eller inom komvux efter den 30 juni 2025. Enligt övergångsbestämmelserna till skollagen ska äldre bestämmelser fortsatt gälla för utbildning i gymnasieskolan respektive i anpassade gymnasieskolan som har påbörjats före den 1 juli 2025. Det samma gäller för komvux på gymnasial nivå i fråga om kurser och sammanhållna yrkesutbildningar som har påbörjats före den 1 juli 2025. Efter den 30 juni 2030 ska utbildningen dock fullföljas enligt de nya bestämmelser som gäller för utbildning som har påbörjats efter den 30 juni 2025.⁵³

Förslagen kommer att påverka huvudmän⁵⁴ som bedriver eller avser att bedriva utbildning inom gymnasieskolan och inom anpassade gymnasieskolan då de behöver tillämpa och implementera de nya ämnesplanerna. Förslagen berör även huvudmän och utbildningsanordnare inom komvux som bedriver eller avser att bedriva utbildning på gymnasial nivå eller anpassade utbildning på gymnasial nivå. Förslagen som rör yrkesdansarutbildningen berör Stockholms stad som är den enda huvudman som i dag bedriver utbildningen.

Elever, lärare, rektorer och studie- och yrkesvägledare

Skolverkets förslag berör elever, lärare, rektorer och studie- och yrkesvägledare som arbetar i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan samt inom komvux på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

Elever, lärare, rektorer och studie- och yrkesvägledare kommer att behöva ta del av de planerade informations- och implementeringsinsatser som Skolverket kommer att genomföra, men även av lokala informations- och implementeringsinsatser. Det handlar dels om information och implementering vad gäller modellen för ämnesbetyg, dels ämnes- och programspecifika förändringar. Skolverket avser att återkomma med mer information om planerade implementeringsinsatser.

För rektorer handlar det även om att organisera utbildningen på skolorna utifrån de nya ämnena. Det kan även behövas viss kompetensutveckling av personal och tillgång till nya läromedel.

Studie- och yrkesvägledare behöver kunna informera elever om de reviderade ämnena. För komvux påverkas de individuella studieplanerna särskilt eftersom dessa kan behöva ändras utifrån att elever kan ha både kurser och ämnen i sina individuella studieplaner.

Förslagen får konsekvenser för såväl offentliga som enskilda huvudmän och vissa andra utbildningsanordnare som tillhandahåller utbildning motsvarande komvux på gymnasial nivå eller som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

Skolverket planerar att genomföra informations- och implementeringsinsatser gentemot huvudmännen samt ta fram olika former av stödmaterial.

⁵³ Se SFS 2022:147, SFS 2022:1317 och SFS 2022:1319.

⁵⁴ Skolhuvudmän är dels kommuner och i vissa fall regioner, dels enskilda huvudmän som har fått ett godkännande av Skolinspektionen enligt 2 kap. 5 § skollagen.

Nationella minoritetsspråk i gymnasieskolan

Läsåret 2022/2023 var det 164 elever som avslutade gymnasieskolan med betyg i något av nationella minoritetsspråken inom ramen för ämnena modersmål eller moderna språk. Av dessa var det 103 elever som fick betyg i *finska*, 27 elever som fick betyg i *romani chib* och 27 elever som fick betyg i *samiska*. Det var färre än 10 personer som fick betyg i meänkieli respektive jiddisch. Skolverket saknar statistik över dessa elever.

Nationella minoritetsspråk i den anpassade gymnasieskolan

Läsåret 2022/2023 var det färre än fem elever registrerade på en språkkurs i något av de nationella minoritetsspråken i anpassade gymnasieskolan och saknas statistik för dessa elever

Komvux på gymnasial nivå

Kalenderåret 2022 registrerades färre än fem elever registrerade på en språkkurs i något av de nationella minoritetsspråken inom komvux. Alla dessa elever läste finska.

Komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå

Kalenderåret 2022 finns det ingen registrerad elev i något av de nationella minoritetsspråken.

Yrkesdansutbildningen

Läsåret 2022/2023 läste 24 elever profilen klassisk balett och 37 elever läste profilen modern nutida dans på yrkesdansutbildningen.

4. Uppgifter om de bemyndiganden som Skolverkets beslutanderätt grundar sig på

Skolverkets beslutanderätt avseende ämnesplaner i gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, komvux på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå grundar sig på bemyndiganden i 1 kap. 4 § gymnasieförordningen (2010:2039) samt 2 kap. 13 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

Skolverkets beslutanderätt avseende innehållet i de nationella profilerna inom yrkesdansutbildning och ämnesplaner för dansämnena grundar sig på bemyndigande i 15 § förordningen (2011:7) om dansutbildning. När det gäller ämnesplanen för ämnet klassisk balett avser Skolverket även att använda myndighetens bemyndigande i 4 kap. 8 § gymnasieförordningen. När det gäller ämnesplanen för ämnet musik för yrkesdansare grundar sig Skolverkets beslutanderätt på bemyndigande i 1 kap. 4 § gymnasieförordningen (2010:2039).

När det gäller föreskrifter om behörighet att undervisa i yrkesämnena i gymnasieskolan har Skolverket för avsikt att meddela föreskrifter med stöd av 2 kap. 26 § förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare, förutsatt att Skolverket fortsatt har sådan föreskriftsrätt.

5. Konsekvenser

5.1 Kostnadsmissiga konsekvenser

De kostnadsmissiga konsekvenser som ett införande av ämnesbetyg innebär redovisas i propositionen Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper (prop. 2021/22:36). I propositionen konstaterar regeringen att det visserligen kan komma att behövas visst förberedande arbete inför att de förändrade bestämmelserna om sammantagen bedömning och ämnesbetyg träder i kraft, men att kompetensutveckling, ämnesdidaktiska

diskussioner med mera inte är något nytt, utan en naturlig del av lärares arbete, reglerat i skollagen⁵⁵, och således ryms inom ramen för huvudmannens normala ansvar. Regeringen bedömer samtidigt att det, trots detta, under en övergångsperiod kan behövas särskilda riktade stödinsatser med anledning av förslagen.

Skolverket bedömer att myndighetens förslag kan få vissa kostnadsmässiga konsekvenser för huvudmännen i berörda skolformer (i form av inköp av läromedel, lärplattformar och viss anpassning av informationsmaterial). Regeringen har föreslagit⁵⁶ att kompensation för implementering av reformen ska ges med 15 miljoner kronor för 2024, 20 miljoner kronor för 2025 och 5 miljoner kronor för 2026. Regeringen har även beslutat om en ny förordning om statsbidrag för införande av ämnesbetyg. Syftet med statsbidraget är att ge skolor och verksamheter möjligheter att förbereda för införandet av ämnesbetyg och ge stöd för det.⁵⁷

Skolverket bedömer att myndigheten behöver göra implementeringsinsatser för skolhuvudmän utifrån förslagen. Sådana insatser avser att motverka ytterligare kostnader hos skolhuvudmännen för att se till att de är väl förberedda för ett system med ämnesbetyg. Kostnader för Skolverket beräknas tillkomma för föreskriftsarbete, implementeringsinsatser, information, stödmaterial, digitala system och hanteringen av lärarlegitimationer med mera.

När det gäller Skolverkets förslag har myndigheten identifierat vissa kostnadsmässiga konsekvenser, bland annat i fråga om lärarlegitimationer. Att meddela legitimationer till lärare och efter ansökan komplettera dessa är en del av Skolverkets uppdrag. Även om Skolverket eftersträvar en smidig och automatiserad hantering av lärares behörighet i legitimationerna med anledning av förslagen kan myndigheten konstatera att lärare kan komma att påverkas om ämnen ändras och detta innebär att lärarna behöver ansöka om eller komplettera sin legitimation.

Ansökan om legitimation eller komplettering av legitimation är normalt förenad med en avgift för den sökande, 1 500 kronor för ansökan om legitimation och 750 kronor för komplettering.⁵⁸

Skolverket delar den bedömning regeringen gör i propositionen om ämnesbetyg⁵⁹ att sådana kompletteringar eller ändringar bör vara avgiftsfria för enskilda lärare och att det därför kan finnas behov av att se över regelverket om avgifter i detta avseende. Av propositionen framgår en beräkning av vilka kostnader som skulle uppstå för Skolverket om lärares legitimationer behöver ändras och uppskattar kostnaden till 6 miljoner kronor fördelade på tre år. Skolverket bedömer i nuläget att kostnaden för att ändra berörda lärares legitimationer är sju miljoner kronor och att det kan utföras på ett år. Detta skiljer sig från den tidigare beräkningen på sex miljoner kronor under tre år, vilket beror på att kunskapen i dag är större om tillvägagångsätt och antalet berörda ämnen.

5.2 Konsekvenser för kommuner och regioner

I propositionen om ämnesbetyg⁶⁰ redogjordes för konsekvenser av ämnesbetygsreformen. Här tar Skolverket upp konsekvenser som mer precist följer av Skolverkets förslag. Skolverket bedömer att förändringarna får vissa konsekvenser för kommuner och regioner i egenskap av huvudmän för utbildningen. Det kommer bland annat att innebära behov av

⁵⁵ 2 kap. 34 § skollagen.

⁵⁶ Prop. 2023/24:1

⁵⁷ Förordningen (2023:889) om statsbidrag för införande av ämnesbetyg.

⁵⁸ 4 kap. 5 § förordningen om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare.

⁵⁹ Prop. 2021/22:36.

⁶⁰ Prop. 2021/22:36.

att se över bemanning i samband med eventuell kompetensutveckling för lärare samt att se över organiseringen av utbildningarna och planera för implementering.

Den kommunala självstyrelsen regleras bland annat i 14 kap. regeringsformen (RF). Enligt 14 kap. 3 § RF bör en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den. Innebörden av bestämmelsen är att en eventuell inskränkning i den kommunala självstyrelsen ska prövas mot en proportionalitetsprincip. Förslagen som omfattas av den här konsekvensutredningen bedöms inte innebära några utökade skyldigheter för de kommunala huvudmännen, utan bedöms ligga inom ramen för huvudmannens normala ansvar, och bedöms alltså inte innebära någon inskränkning i den kommunala självstyrelsen.

Informations- och implementeringsinsatser och stöd kommer även att riktas till enskilda huvudmän och vissa andra enskilda utbildningsanordnare.

5.3 Konsekvenser för företag

De förslag som omfattas av denna konsekvensutredning rör såväl offentliga som enskilda huvudmän och andra enskilda utbildningsanordnare. De bedömningar som Skolverket gör i fråga om konsekvenser ovan gäller också enskilda huvudmän för fristående skolor på samma sätt som de kommunala huvudmännen.

Enskilda utbildningsanordnare med betygsrätt som bedriver utbildning motsvarande komvux kan behöva uppdatera sina ansökningar då tillstånd i dag ges på kurs och kurskod. Skolverkets förslag på nya ämnen med nya ämnes- och nivå-koder kan medföra ett förnyat ansökningsförfarande för enskilda utbildningsanordnare som önskar betygsrätt inom de föreslagna ämnena.

Informations- och implementeringsinsatser och stöd kommer även att riktas till enskilda huvudmän och vissa andra enskilda utbildningsanordnare. Förslagen bedöms inte få effekter av betydelse för dessa företags arbetsförutsättningar eller konkurrensförmåga.

5.4 Konsekvenser för staten

Förslagen får även konsekvenser för statliga myndigheter inom utbildningsområdet. I propositionen om ämnesbetyg⁶¹ beskrivs att Universitets- och högskolerådet (UHR) påverkas i stor omfattning då myndigheten behöver justera i sina digitala system, vissa föreskrifter och även genomföra implementeringsinsatser. Vidare kan universitet och högskolors lärarutbildningar påverkas utifrån ett förändrat innehåll i Skolverkets förslag till nya ämnena. Centrala studiemedelsnämnden (CSN) kommer att behöva anpassa sitt handläggningssystem med anledning av ett införande av ämnesbetyg. Skolverket samråder med dessa myndigheter i uppdragets genomförande.

Skolinspektionen berörs även i form av att enskilda utbildningsanordnare med betygsrätt som bedriver utbildning motsvarande komvux kan behöva uppdatera sina ansökningar då tillstånd i dag ges på kurs och kurskod. Skolverkets förslag på nya ämnen med nya ämnes- och nivå-koder kan medföra ett förnyat ansökningsförfarande för enskilda utbildningsanordnare som önskar betygsrätt inom de föreslagna ämnena. När det gäller Skolinspektionens tillståndsgivning har myndigheterna kontakt för att säkerställa att de huvudmän som berörs informeras i tid och att eventuella nya tillstånd hanteras på lämpligt sätt. Även Statens institutionsstyrelse (SiS) och Kriminalvården som anordnare av utbildning motsvarande gymnasieskola respektive komvux på gymnasial nivå berörs av förslagen.

⁶¹ Prop. 2021/22:36.

5.5 Konsekvenser för lärares legitimationer

När det gäller ändringar av lärares behörigheter i legitimationerna med anledning av förslagen bör Skolverket, enligt regeringens proposition om ämnesbetyg⁶², eftersträva en så smidig och automatiserad hantering som möjligt. Detta eftersom sådana ändringar kommer att bero på att staten gör förändringar som den enskilde läraren inte kan påverka.

Förslagen kommer att påverka lärare i olika omfattning. Vissa justeringar av ämnen bedöms underlätta förutsättningarna för lärare att bli behöriga i ämnet. I avsnitt 1, under respektive ämne, framgår vilken eventuell åtgärd som krävs av en redan legitimerad lärare för att kunna få behörighet i ämnet. Åtgärderna och Skolverkets hantering kommer att se olika ut beroende på om läraren redan har fått legitimation eller inte samt när i tid som läraren gör en ansökan till Skolverket. Det kommer även att skilja sig åt beroende på vilken behörighet som läraren har i sin legitimation.

Skolverket har nedan, för att på ett överblickbart sätt redovisa konsekvenser för lärarbehörigheter, placerat in samtliga föreslagna ämnen i tre grupper som föranleder olika typer av åtgärder från Skolverket och från den enskilda läraren:

Det nya ämnet har samma namn som det nuvarande ämnet

I dessa fall kvarstår lärarens behörighet. Läraren behöver inte ansöka om komplettering av legitimationen för ett ämne som har kvar samma namn.

Det nya ämnet motsvarar ett nuvarande ämne men har ett annat namn

I dessa fall kommer Skolverket att besluta om behörighet i det nya ämnet. Läraren behöver inte ansöka om att komplettera sin legitimation för att få behörighet i det nya ämnet och Skolverket strävar efter att hanteringen ska vara automatiserad.

Det nya ämnet saknar motsvarighet i ett nuvarande ämne

I dessa fall behöver Skolverket göra en bedömning av lärarens utbildning och/eller yrkeserfarenhet för att pröva om läraren uppfyller kraven för att bli behörig i det nya ämnet. Läraren behöver därför ansöka om att komplettera sin legitimation med behörighet i det nya ämnet. Skolverket kommer att informera om när det blir möjligt att ansöka om behörighet i de nya ämnena.

Lärare som har fått beslut om legitimation innan de nya ämnesplanerna träder i kraft

I det fall där en lärare har behörighet i ett nuvarande ämne som har samma ämnesinnehåll som det nya ämnet kommer Skolverket att besluta om behörighet utan att läraren behöver komma in med en ansökan. Skolverket kommer att kontakta de lärare som är behöriga att undervisa i ett eller flera nuvarande ämnen som bedöms ha en motsvarighet i ett nytt ämne. När ett nuvarande ämne har upphört kommer det även att tas bort från lärarlegitimationsregistret.

När Skolverket prövar om en redan legitimerad lärare kan bli behörig att undervisa i ett nytt ämne är kraven för behörighet centrala. Skolverket jämför kraven för behörighet för ett befintligt ämne med de kunskapskrav som krävs för ett eller flera nya ämnen. Det nya ämnet behöver därmed vara "sprunget ur" ett befintligt ämne för att Skolverket ska kunna ge behörighet i det nya ämnet utifrån dagens ämne. Till exempel en lärare med behörighet att undervisa i nuvarande ämne *dansteknik för yrkesdansare* kan bli behörig att undervisa i de nya ämnena *dansteknik breddning* och *klassisk balett*.

⁶² Prop. 2021/22:36.

Skolverket har kontrollerat hur stor andel av nuvarande ämnen som har en motsvarighet i de nya ämnena och funnit att de allra flesta av nuvarande ämnen har motsvarigheter. Det innebär att de allra flesta lärare som har legitimation i dag kommer att kunna bli behöriga i nya ämnen.

Lärare som har en pågående ansökan när de nya ämnena träder i kraft

De lärare som har en pågående ansökan för när nya ämnen träder i kraft kommer att kunna bli behöriga att undervisa i både nuvarande ämnen och i nya föreslagna ämnen. Skolverket bedömer det som nödvändigt att under en övergångsperiod ge ämnesbehörighet i både dagens ämnen och nya ämnen, eftersom undervisningen i gymnasial utbildning kommer att omfatta både nuvarande och nya ämnen under en period. Att legitimera på detta sätt innebär att det blir tydligt vad läraren är behörig att undervisa i. När nuvarande ämnen upphör kommer de även att tas bort från lärarlegitimationsregistret.

Lärare som ännu inte har ansökt om legitimation

Lärare som har en ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen eller motsvarande äldre examen (behörighetsgivande examen) men som ännu inte har ansökt om legitimation kommer, efter en prövning, att kunna få behörighet i de föreslagna nya ämnena. Detta gäller även för lärare som har antagits till ett yrkeslärarprogram i äldre ämnen och lärare som har påbörjat ett ämneslärarprogram i äldre ämnen.

En lärare som ansöker om legitimation när nya ämnena har trätt i kraft och vars ansökan beslutas före det att nuvarande ämnena har upphört, kommer att kunna ansöka om och prövas mot behörighet både i nuvarande ämnen och i nya ämnen. De kommer alltså att kunna få sin ansökan prövad både mot nu gällande föreskrifter som rör yrkesämnena, och mot de nya föreslagna föreskrifterna. Vilka föreskrifter som blir aktuella att tillämpa i en ansökan styrs av vilka ämnen som läraren ansöker om att bli behörig i. När nuvarande ämnen har upphört kommer de även att tas bort från lärarlegitimationsregistret. En lärare som exempelvis har en yrkeslärarexamen i ämnet *dansteknik för yrkesdansare* kommer alltså att kunna bli behörig att undervisa i såväl det nuvarande ämnet *dansteknik för yrkesdansare* som i de motsvarande nya ämnena *dansteknik breddning* och *klassisk balett*.

När nuvarande föreskrifter inte längre ska tillämpas och nuvarande ämnen har upphört kommer en ansökan endast prövas mot behörigheter i nya ämnen. Om en lärare i en sådan situation ansöker med en behörighetsgivande examen omfattande nuvarande ämnen kommer Skolverket att bedöma vilka nya föreslagna ämnen som dessa lärares behörighetsgivande examen motsvarar. Lärare som exempelvis har en yrkeslärarexamen i ämnet *dansteknik för yrkesdansare* kommer då alltså inte att bli behörig att undervisa i detta ämne när det har upphört. Skolverket bedömer att läraren då i stället kommer att kunna bli behörig att undervisa i de nya motsvarande ämnena *dansteknisk breddning* och *klassisk balett*. Skolverket samråder med Universitets- och högskolerådet (UHR) vad gäller frågor om lärarbehörigheter och lärarutbildning.

Skolverket bedömer att de krav som i dag gäller för att bli behörig i ämnet *modersmål* eller uppfyller gällande krav för ämnet *modersmål* fortsatt ska gälla för att kunna ge behörighet i de nya modersmålsämnena. Avsikten är alltså att en lärare som är behörig att undervisa i ämnet *modersmål* ska kunna bli behörig att undervisa i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan i de nya modersmålsämnena som föreslås i denna konsekvensutredning. Skol-

verket bedömer dock att berörda förordningar behöver ses över för att det ska vara möjligt.⁶³

Under förutsättning att nödvändiga förordningsändringar genomförs kommer lärare som är behöriga att undervisa i det nuvarande ämnet *modersmål* att kunna bli behöriga att undervisa i de nya ämnena som listas nedan. Avsikten är att läraren inte ska behöva göra någon ansökan. Dessa lärare kommer få information i god tid inför att det nya ämnet börjar tillämpas.

5.6 Konsekvenser för elever

Skolverket bedömer att förslagen är förenliga med barnkonventionens artiklar och bestämmelsen i 1 kap. 10 § skollagen om att barnets bästa ska vara utgångspunkten i all utbildning. Samråd har skett med elevorganisationer och även i samtal med elever i samband med besök i referensskolor, där förslagen har diskuterats med elever som till övervägande del stödjer förslagen.

Skolverket bedömer att förslagen som redovisas i denna konsekvensutredning ökar möjligheten till längre och mer sammanhållen undervisning i ämnen som ger eleverna mer tid för lärande innan ett slutligt betyg sätts i ett ämne. Ämnen med progression kan komma att minska fragmentiseringen och kan bidra till att öka elevers motivation till lärande och till att slutföra utbildningen, samt sänka den stress som kursbetygen skapar. Det kan också möjliggöra att mindre tid behöver läggas på bedömning och betygssättning, vilket ger mer tid för undervisning och i och med det en bättre förberedelse för både arbetsliv och fortsatta studier.

5.7 Jämställdhetsperspektiv och funktionshinderperspektiv

Skolverket bedömer också att förslagen om längre och mer sammanhållna ämnen samt färre detaljer i betygskriterierna kan komma att gynna elever, inklusive elever med funktionsnedsättning.

Skolverket bedömer att förslagen inte medför några negativa effekter för jämställdhetsperspektivet.

5.8 Nationella minoriteter

Då syftet med de föreslagna ändringarna är att stärka kvaliteten och likvärdigheten i undervisningen och skapa förutsättningar för mer rättvisande betyg bedömer Skolverket att förslagen kommer att få positiva effekter även för de nationella minoriteterna.

Skolverket bedömer även att de remitterade förslagen om ämnesplaner för de fem nationella minoritetsspråken som modersmålsämnen har många positiva effekter för de nationella minoriteterna. Den föreslagna konstruktionen där ämnena kan läsas på olika nivåer med olika krav på förkunskaper innebär att fler elever ges förutsättningar att fortsätta sina studier på den nivå där de befinner sig. Det ger bättre förutsättningar även för revitalisering av de språk som har förlorats i tidigare generationer.

Innehållet i förslagen till ämnesplaner för respektive nationellt minoritetsspråk har utformats utifrån varje minoritetsspråks särskilda förutsättningar, exempelvis avseende hur skönlitteratur skrivs fram.

⁶³ Skolverket har identifierat att i vart fall följande förordningar behöver ses över: förordningen (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare och förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare.

6. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Skolverket bedömer att förslagen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

7. Förslag avseende ikraftträdande- och övergångsbestämmelser och bedömning om det finns behov av speciella informationsinsatser

Särskilda hänsyn gällande tidpunkten för ikraftträdande

De ändringar i skollagen som innebär att ämnesbetyg införs i gymnasieskolan och komvux på gymnasial nivå trädde i kraft den 15 juli 2022. Bestämmelserna ska tillämpas på utbildning i gymnasieskolan och komvux på gymnasial nivå som påbörjas efter den 30 juni 2025.⁶⁴ Detsamma gäller anpassade gymnasieskolan och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå. Som skäl till tidpunkten för ikraftträdande angavs i propositionen att Skolverket behöver tid för arbetet med styrdokumentsutveckling och för att huvudmännen, rektorerna och lärarna ska ha möjlighet till kompetensutveckling samt för att planera och organisera verksamheterna så att de är anpassade för det nya systemet. Vidare angavs att elever och föräldrar behöver få information i god tid inför val till gymnasieskola, anpassad gymnasieskola eller komvux.

När det gäller de förslag som omfattas av denna konsekvensutredning föreslår Skolverket att dessa ska träda i kraft den 1 juli 2024 och tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter utgången av juni 2025 (se vidare nedan). Skälen till detta är att huvudmän ska hinna förbereda sig inför ämnesbetygens införande.

Övergångsbestämmelser finns i skollagen och på förordningsnivå

Enligt övergångsbestämmelser till skollagen⁶⁵ ska äldre bestämmelser fortsatt gälla för utbildning i gymnasieskolan och i anpassade gymnasieskolan som har påbörjats före den 1 juli 2025. För komvux ska äldre bestämmelser fortsatt gälla i fråga om kurser och sammanhållna yrkesutbildningar som har påbörjats före den 1 juli 2025.⁶⁶ Efter den 30 juni 2030 ska dock utbildning inom gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, komvux på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå som har påbörjats före den 1 juli 2025 fullföljas enligt de bestämmelser som gäller för utbildning som har påbörjats *efter* den 30 juni 2025.

Regeringen har beslutat om följdändringar i gymnasieförordningen (2010:2039) och förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning. De beslutade förordningsändringarna trädde i kraft den 1 januari 2024. Enligt övergångsbestämmelser⁶⁷ till de nämnda förordningarna ska äldre bestämmelser fortsatt gälla för sådan utbildning inom gymnasieskolan som har påbörjats före den 1 juli 2025. För komvux ska äldre förordningsbestämmelser fortsatt gälla för kurser och sammanhållna yrkesutbildningar som har påbörjats före den 1 juli 2025.⁶⁸ Av

⁶⁴ Punkt 1 och 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2022:147) om ändring i skollagen.

⁶⁵ Punkt 1–4 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2022:147) om ändring i skollagen.

⁶⁶ Ändringen som gäller att sammanhållna yrkesutbildningar träder i kraft den 1 juli 2025, se lagen (2022:1319) om ändring i skollagen och prop. 2021/22:159.

⁶⁷ Se övergångsbestämmelserna till förordningen (2023:654) om ändring i gymnasieförordningen och förordningen (2023:655) om ändring i förordningen om vuxenutbildning.

⁶⁸ Se punkt 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till förordningen (2023:655) om ändring i förordningen om vuxenutbildning.

övergångsbestämmelserna följer dock att efter den 30 juni 2030 ska utbildning i de berörda skolformerna som har påbörjats före den 1 juli 2025 fullföljas enligt de förordningsbestämmelser som gäller för utbildning som har påbörjats efter den 30 juni 2025.⁶⁹

Ämnesplanerna

Skolverket föreslår att ämnesplanerna som omfattas av denna remiss ska träda i kraft den 1 juli 2024 och tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. I enlighet med övergångsbestämmelserna till skollagen och berörda förordningar kommer de nuvarande ämnesplanerna fortsatt vara tillämpliga på utbildning som påbörjats före den 1 juli 2025. Det innebär att de nuvarande ämnesplanerna kommer att behöva tillämpas parallellt med de nya under en viss övergångsperiod enligt vad som följer av övergångsbestämmelserna till skollagen och på förordningsnivå.⁷⁰ Enligt övergångsbestämmelserna till skollagen framgår även att den som har påbörjat utbildning inom gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, komvux på gymnasial nivå eller komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå före den 1 juli 2025 senast den 30 juni 2030 får genomgå provning inom komvux enligt bestämmelserna i 20 kap. 40 § i den äldre lydelsen. Provning i en kurs får då göras bara hos en huvudman som erbjuder utbildning i ett ämne på en nivå som motsvarar den kurs som provningen gäller. Enligt övergångsbestämmelserna till gymnasieförordningen får den som har påbörjat utbildning inom gymnasieskolan före den 1 juli 2025 senast den 30 juni 2030 genomgå provning enligt bestämmelserna i 8 kap. 24 och 25 §§ gymnasieförordningen i dess äldre lydelse. Den som inte är elev i gymnasieskolan får då bara genomgå provning i en kurs vid en skolenhet som anordnar utbildning i ett ämne på en nivå som motsvarar den kurs som provningen gäller.⁷¹ Det kan tilläggas att, även om denna remiss inte innehåller förslag till föreskrifter om betygsdokument, det i skollagen också finns en övergångsbestämmelse enligt vilken en gymnasieexamen som utfärdas efter den 30 juni 2025, utöver betyg i ämnen, får innehålla betyg som satts på kurser enligt de äldre bestämmelserna.⁷²

Programstrukturen för yrkesdansarutbildningen

I denna konsekvensutredning föreslår Skolverket en ny programstruktur för yrkesdansarutbildningen som är anpassad till en ämnesutformad gymnasieskola. Skolverket föreslår att dessa föreskrifter ska träda i kraft samtidigt som de nya ämnesplanerna, dvs. den 1 juli 2024, och tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Skolverket föreslår vidare att de nu gällande föreskrifterna om kurser för yrkesdansarutbildningen upphävs i samband med att de nya föreskrifterna träder i kraft. Eftersom det vid tidpunkten för ikraftträdandet kommer att finnas elever som ska läsa yrkesdansarutbildningen inom det kursutformade systemet föreslår Skolverket övergångsbestämmelser som möjliggör att de nuvarande föreskrifterna fortsatt kan tillämpas för dessa elever. Skolverket föreslår därför, i enlighet med beslutade övergångsbestämmelser till skollagen, att de nuvarande föreskrifterna fortsatt ska gälla för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025, dock längst till och med den 30 juni 2030. Skolverkets förslag är utformat i enlighet med övergångsbestämmelserna till ändringarna i skollagen och i gymnasieförordningen.

⁶⁹ Se punkt 4 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till förordningen (2023:654) om ändring i gymnasieförordningen, punkt 4 i ikraftträdande och övergångsbestämmelserna till förordning (2023:655) om ändring i förordningen om vuxenutbildning och punkt 4 i ikraftträdande och övergångsbestämmelserna till förordning (2023:656) om ändring i förordningen om vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år och statsbidrag för sådan utbildning.

⁷⁰ Punkt 6 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2022:147) om ändring i skollagen.

⁷¹ Se punkt 5 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till förordning (2023:654) om ändring i gymnasieförordningen.

Föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne

Skolverket har tidigare remitterat förslag till föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i yrkesämnena. I det förslaget föreslog Skolverket att föreskrifterna skulle träda i kraft den 1 januari 2024. I denna konsekvensutredning föreslår Skolverket nya och ändrade ämnen vilket föranleder förändringar av det förslag som myndigheten tidigare har remitterat. Skolverkets avsikt är att besluta om samtliga ändringar samtidigt och föreslår därför ett nytt datum för ikraftträdande. Skolverket föreslår att såväl ändringarna i förslaget som omfattas av denna remiss som tidigare remitterade förslag ska träda i kraft den 1 juli 2024, det vill säga samtidigt som de ämnesplaner som omfattas av denna remiss föreslås träda i kraft.

Skolverket föreslår nya föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne. I samband med att de nya föreskrifterna träder i kraft föreslår Skolverket därför att nu gällande föreskrifter, Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne, upphävs. Skolverket har dock identifierat att det finns behov av att, under en övergångsperiod, fortsatt tillämpa den nuvarande lydelsen av föreskrifterna och föreslår därför övergångsbestämmelser.

Med anledning av att de föreslagna ämnesplanerna ska tillämpas första gången på utbildning efter juni 2025 bedömer Skolverket att det finns ett behov av att fortsatt kunna ge legitimation och behörighet i de upphävda ämnena fram tills att de föreslagna ämnesplanerna ska tillämpas i undervisning. För att det ska vara möjligt att fortsatt kunna få legitimation och behörighet i de ämnen som nu tillämpas i gymnasial utbildning, bedömer Skolverket att nu gällande föreskrifter behöver kunna tillämpas under en övergångsperiod. Myndigheten föreslår därför att nu gällande föreskrifter, som föreslås upphävas, fortsatt ska gälla för att bli behörig i ett sådant ämne som anges i de upphävda föreskrifterna, dock längst till och med utgången av juni 2025. Genom en sådan övergångsbestämmelse bedömer Skolverket att lärare, under en period, kommer kunna få sin ansökan prövad både mot nu gällande föreskrifter som rör yrkesämnena och mot de nya föreslagna föreskrifterna.

UHR föreslår att deras likalydande föreskrifter om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen ska träda i kraft den 1 juli 2024 och tillämpas vid antagning till yrkeslärarutbildning som startar vårterminen 2025. Detta innebär att sista gången studenter påbörjar yrkeslärarutbildningen utifrån nuvarande kunskapskriterier kommer att vara höstterminen 2024 (antagning våren 2024). Yrkeslärarprogrammet omfattar 90 högskolepoäng, vilket motsvarar 1,5 års heltidsstudier eller 3 års studier på halvfart. De studenter som påbörjar en utbildning höstterminen 2024 och fullgör en yrkeslärarexamen med full studietakt kommer således att examineras i januari 2026. De studenter som påbörjar en utbildning höstterminen 2024 och fullgör en yrkeslärarexamen på halvfart kommer att examineras i juni 2027. Skolverkets utgångspunkt är att lärare som har fullgjort en yrkeslärarexamen med antagning utifrån nuvarande kunskapskriterier och ämnen inte ska missgynnas av förslagen till nya och förändrade ämnen och kunskapskriterier. Med anledning av detta bedömer Skolverket att det finns ett behov av att säkerställa att lärare som är under utbildning kan meddelas behörighet i och undervisa i nuvarande ämnen, som examen omfattar, i vart fall fram till utgången av juni 2027.

Första gången någon kan examineras med nya ämnen i en yrkeslärarexamen är i juni 2026. Skolverket har arbetat med att identifiera relationen mellan dagens ämnen och de nya ämnena. Bedömningen är att den största majoriteten av dagens legitimerade lärare kommer att vara fortsatt behöriga i något eller några av de nya ämnena, även i de fall ämnet har bytt namn eller delats i flera nya ämnen.

Skolverkets förslag utgår från nu gällande regelverk. Eventuella ändringar av förordningen om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare kan komma att påverka förutsättningarna för Skolverkets förslag.

Behov av speciella informationsinsatser

Skolverket kommer att bistå huvudmän och rektorer med informations- och implementeringsinsatser inför ett införande av ämnesbetyg inom gymnasieskolan och komvux. Vidare planeras informations- och implementeringsinsatser för lärare, studie- och yrkesvägledare, administratörer och elever.

Skolverket behöver göra insatser för att stödja huvudmännen i att bättre informera om elevernas rättigheter avseende modersmål som nationellt minoritetsspråk. Skolverket behöver också göra de nya bestämmelserna om modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan kända genom informationsinsatser. I samband med implementeringen av de nya kursplanerna för modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk inom grundskolan och motsvarande skolformer tog Skolverket fram olika typer av informationsmaterial för att öka medvetenheten och kunskapen om den nya regleringen. På Skolverkets webbplats finns även samlad information om de nationella minoriteterna och rätten till undervisning i nationella minoritetsspråk. På motsvarande sätt behöver myndigheten genomföra implementeringsinsatser avseende de nationella minoritetsspråken i gymnasial utbildning.

8. Samråd

Skolverket har bjudit in till samråd med organisationer för de nationella minoriteterna, representanter för lärosäten, lärare och Institutet för språk och folkminnen. Inför samråden har utkast till reviderade ämnesplaner skickats ut. Det har också funnits möjlighet att inkomma med skriftliga synpunkter efter genomförda samråd. Dokumentationen från genomförda samråd har utgjort en del av underlaget för Skolverkets förslag.

Bristen på lärare som är behöriga att undervisa i modersmål som nationellt minoritetsspråk har lyfts återkommande i de samråd som Skolverket genomfört liksom den begränsade tillgången till läromedel. Båda dessa faktorer beskrivs som hot mot undervisningens kvalitet.

Ett annat problem som har lyfts är att eleverna ibland inte får korrekt eller tillräcklig information när det gäller deras rättigheter att läsa modersmål som nationellt minoritetsspråk. Förutom att eleverna därmed inte ges förutsättningar att tillvarata sina rättigheter kan bristande information leda till att färre elever läser ett nationellt minoritetsspråk som modersmål, vilket i sin tur kan hämma minoritetsspråkets revitalisering.

Skolverket har hållit samråd för yrkesdansarutbildningen med Stockholms konstnärliga högskola (SKS) och Rådet för dansarutbildningen. Inför samråden har utkast till reviderade ämnesplaner skickats ut. Det har också funnits möjlighet att inkomma med skriftliga synpunkter efter genomförda samråd.

Samråd har även hållits med olika myndigheter och organisationer, till exempel Universitets- och högskolerådet (UHR), Skolinspektionen, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och universitet och högskolor med lärarutbildning.

Kontaktpersoner

Vid eventuella frågor, kontakta enheten för gymnasieskola:

Anna Jägberg, undervisningsråd anna.jagberg@skolverket.se eller

Eva Ekstedt Salzmänn, undervisningsråd eva.ekstedt.salzmann@skolverket.se.